

0589-0589- Concilium Toletianum III - Documenta Omnia

3. Konzil von Toledo

O93, f. 69va; V630, f. 132rb; W411, f. 103r; V1341, f. 64rb; E97, f. 305va

XXXVIII¹ INCIPIT² TOLETANA SYNODUS³ TERTIA XX⁴ DUORUM EPISCOPORUM IN QUA
ARRIATIA⁵ HERESIS IN SPANIA⁶ CONDEMNATUR.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI <W411, f. 103v> anno regnante quarto gloriosissimo atque piissimo⁷ et deo fidelissimo domno⁸ Recaredo rege, die VIII Id. Maiar. era DCXXVII haec sancta synodus <V630, f. 132va> habita est in civitate⁹ regia¹⁰ Toletana ab episcopis totius Spaniae¹¹ vel Galliae¹², <V1341, f. 64va> qui infra scripti¹³ sunt.

<E97, f. 305vb> Cum pro fidei suae sinceritate¹⁴ idem¹⁵ gloriosissimus princeps omnes regiminis¹⁶ suae¹⁷ pontifices in unum convenire mandasset, ut tam de eius conversione quam de gentis Gothorum innovatione in domino exultarent et divinae dignationi pro tanto¹⁸ munere gratias agerent¹⁹, memoratus²⁰ sanctissimus²¹ princeps sic venerandum concilium alloquitur dicens:

Non incognitum reor²² ²³ esse vobis²⁴, reverentissimi²⁵ sacerdotes, quod propter instaurandam disciplinae ecclesiasticae²⁶ formam ad nostrae²⁷ vos serenitatis praesentiam evocaverim²⁸, et quia²⁹ recursis³⁰ retro temporibus heresis imminens in tota ecclesia catholica agere synodica negotia denegabat, deus, cui placuit per nos eiusdem heresis obicem³¹ depellere, admonuit instituta de more ecclesiastico³² reparare. Ergo sit vobis iocunditatis, sit³³ gaudii³⁴, quod mos canonicus prospectu, dum³⁵ per nostram gloriam ad paternos <O93, f. 69vb> reducitur terminos. Prius tamen admoneo³⁶ pariter et exhortor³⁷ ieiuniis vos et vigiliis atque orationibus operam³⁸ dare, ut ordo canonicus, quem a sacerdotalibus sensibus detraxerat longa ac diurna oblivio, quam³⁹ aetas nostra se nescire fatetur, divino vobis⁴⁰ rursus dono patefiat.

Ad haec autem gratias deo agentes⁴¹ et religiosissimo⁴² principi universo concilio⁴³ in laudibus acclamante, triduanum est exinde praedicatum ieiunium.

Sed cum die octavo⁴⁴ Id.⁴⁵ Maiar. in unum coetum dei sacerdotes adessent et oratione praemissa unusquisque sacerdotum competenti loco resedisset⁴⁶, ecce in medio eorum adfuit serenissimus princeps seque cum dei sacerdotibus orationi communicans⁴⁷, divino⁴⁸ deinceps flumine⁴⁹ plenus sic alloquendum exorsus est dicens:

Non credimus vestram latere sanctitatem, quanto tempore in errore Arrianorum laborasset Spania⁵⁰ et non multos⁵¹ post discessum genitoris nostri dies, quibus nos vestra beatitudo fidei sanctae catholicae cognovit esse sociatos, credimus generaliter magnum et⁵² aeternum gaudium habuisse, et ideo, venerandi patres, <E97, f. 306ra> ad hanc vos peragendam⁵³ congregavimus⁵⁴ synodum, ut de hominibus⁵⁵ nuper advenientibus ad Christum ipsi⁵⁶ aeternas domino gratias deferatis. Quicquid vero verbis apud sacerdotium vestrum <V1341, f. 64vb> nobis agendum erat de fide atque spe⁵⁷ nostra, quam gerimus, in hoc tomo⁵⁸ <V630, f. 132vb> conscripta⁵⁹ atque allegata⁶⁰ innotescimus⁶¹. Relegatur enim⁶² in medio vestri et in iudicio synodali examinata⁶³ per omne⁶⁴ succiduum tempus gloria nostra <W411, f. 104r> eiusdem fidei testimonio decorata clarescat.

Susceptus⁶⁵ est autem ab omnibus dei sacerdotibus offerente rege sacrosanctae fidei tomus⁶⁶ et pronuntiante notario clara voce recensitus⁶⁷ est:

Quamvis deus omnipotens pro utilitatibus populorum regni nobis⁶⁸ culmen subire tribuerit et moderamen gentium non paucarum regiae nostrae curae⁶⁹ commiserit, meminimus⁷⁰ tamen nos mortalium condicione perstringi⁷¹ nec⁷² posse famulabatur errori, ad agnitionem fidei et ecclesiae catholicae consortium revocarem. Adest enim omnis gens Gothorum inclita et fere omnium gentium genuina virilitate opinata, quae licet suorum pravitate doctorum a fide hactenus vel unitate ecclesiae fuerit catholicae segregata, toto nunc tamen infelicitatem futurae beatitudinis aliter promereri, nisi nos cultui⁷³ verae fidei reputemus⁷⁴ et conditori nostro salutis⁷⁵ confessione, quo⁷⁶ dignus⁷⁷ ipse est, placeamus. Pro qua re quanto subditorum gloria regali extollimus⁷⁸, tanto providi⁷⁹ esse debemus in his, quae a⁸⁰ deo sunt vel nostram spem agere vel gentibus nobis a deo creditis consulere. Ceterum quid pro⁸¹ tantis beneficiorum collationibus omnipotentiae⁸² divinae valemus tribuere, quando omnia ipsius sint et bonorum nostrorum nihil egeat, nisi ut in eum sic tota devotione credamus, quemadmodum per scripturas sacras se ipse intellegi voluit et credi⁸³ praecepit, id est⁸⁴, ut confiteamur esse patrem, qui genuerit ex sua substantia filium sibi coaequalem⁸⁵ et coaeternum⁸⁶, non tamen, ut ipse idem⁸⁷ natus ingenitus⁸⁸, sed persona alius sit pater⁸⁹, qui genuit⁹⁰, alius sit filius, qui fuerit generatus, unius tamen uterque substantiae in⁹¹ divinitate subsistat⁹². Spiritusque⁹³ sanctus confitendus a nobis et praedicandus⁹⁴ est a patre et filio procedere, et cum patre et filio unius⁹⁵ esse substantiae. Tertiam⁹⁶ vero⁹⁷ in trinitate spiritus sancti <E97, f. 306rb> esse personam, qui tamen communionem habet⁹⁸ cum patre et filio in⁹⁹ divinitatis essentia¹⁰⁰. Haec enim sancta trinitas unus est deus, pater et filius et spiritus sanctus, cuius¹⁰¹ bonitate hominis, licet bona sit condita creatura¹⁰², per assumptam¹⁰³ tamen a filio humani habitus formam a damnata¹⁰⁴ progenie reformamur ad beatitudinem pristinam. Sed¹⁰⁵ sicut verae salutis indicium est trinitatem in unitate et unitatem

<V1341, f. 65ra> in trinitate sentiri¹⁰⁶, ita erit consummata iustitia¹⁰⁷, si¹⁰⁸ eandem¹⁰⁹ intra universalem ecclesiam teneamus et apostolicam unitatem¹¹⁰ in apostolico positi fundamento servemus. Vos tamen dei sacerdotes meminisse oportet, quanta¹¹¹ hucusque ecclesia dei catholica per Spanias¹¹² aversae¹¹³ partis molestiis¹¹⁴ laboraverit, dum et catholici¹¹⁵ con<V630, f. 133r>stanter fidei suae¹¹⁶ tenerent ac defenderent veritatem, et heretici¹¹⁷ pertinaciori animosita<O93, f. 70ra>ti¹¹⁸ propriae niterentur perfidiae¹¹⁹. Me quoque, ut res¹²⁰ ipsa conspicit¹²¹, calore¹²² fidei accensum in hoc¹²³ dominus excitavit, ut depulsa obstinatione¹²⁴ infidelitatis et discordiae submoto furore <W411, f. 104v> populum, qui sub nomine religionis^{125 126 127 128 129 130 131 132} eo assensus¹³³ concordans eius ecclesiae communioni participatur¹³⁴, quae diversarum gentium multitudinem materno¹³⁵ in sinu¹³⁶ suscipit et caritatis uberibus¹³⁷ nutrit, de qua propheta canente dicitur: Domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus. Nec enim sola Gothorum conversio¹³⁸ ad cumulum nostrae mercedis accessit, quin¹³⁹ immo et Suevorum gentis infinita multitudo, quam praesidio caelesti nostro regno subiecimus. Alieno¹⁴⁰ licet vitio^{141 142} in heresim deductam¹⁴³ nostro tamen ad veritatis originem studio revocavimus¹⁴⁴. Proinde, sanctissimi patres, has¹⁴⁵ nobilissimas gentes, quae lucris per nos dominicis applicatae sunt, quasi sanctum et placabile sacrificium patre genitum, sed ex nihilo dicebat esse creatum, vel omnia concilia malignantium, quae adversus sanctam synodum Nicenam exstiterunt. Ita in honorem et in laudem dei fidem sanctam Niceni observo concilii et honoro ea per vestras manus aeterno deo offero. Erit enim mihi immarcescibilis corona vel gaudium <E97, f. 306va> in retributione iustorum, si hi populi, qui nostra ad unitatem ecclesiae sollertia transcurrerunt fundati in eadem et stabiliti permaneant. Sicut enim in vino nutu nostrae curae fuit hos populos ad unitatem Christi ecclesiae pertrahere, ita sit vestrae docibilitatis catholicise os dogmatibus instituere, quo in tota cognitione veritatis instructi noverint ex toto ex solido errores perniciosos respuere et verae fidei tramitem ex caritate retinere vel catholicae ecclesiae communionem desiderio avidiori amplectere. Ceterum sicut facile ad veniam pervenisse confido, quod nescia <V1341, f. 65rb> huc usque tam carissima erraverit gens, ita gravius esse non dubito, si agnitam veritatem dubio corde teneatque a potenti lumine, quod absit, oculos suos avertat. Unde valde pernecessarium esse prospexit vestram in unum convenire beatitudinem, habens sententiae dominicae fidem, qua dicit: Ubi fuerint duo aut tres collecti in nomine meo, ibi ero in medio eorum. Credo enim beatam sanctae trinitatis divinitatem huic sancto interesse concilio, et ideo tam quam ante conspectum dei ita in medio vestri fidem meam, quam protuli conscius admodum sententiae divinae dicentis: Non ce<V630, f. 133rb>lavi misericordiam tuam et veritatem tuam a congregatione multa, vel apostolum Paulum Timotheo discipulo praecipientem audivi: Certa bonum certamen fidei, appraehende vitam aeternam, in qua vocatus es confessus bonam confessionem coram multis testibus. Vera est enim redemptoris nostri ex evangelio sententia, <W411, f. 105r> qua confitentem se coram hominibus confiteri dicit coram patre et negantem se esse negaturum. Expeditenim nobis id ore profiteri, quod corde credimus, secundum caeleste mandatum, quo dicitur: Corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Proinde sicut anathematizo Arrium cum omnibus dogmatibus et complicibus suis, qui unigenitum dei filium a paterna degenerare masserebat esse substantiam nec a, quae contra eundem <E97, f. 306vb> rectae fidei pestem Arrium trecentorum X et VIII sancta episcopalis scripsit synodus. Amplector itaque et teneo fidem centum quinquaginta episcoporum Constantinopolim congregatorum, quae Macedonium spiritus sancti substantiam minorantem <O93, f. 70rb> et a patris et filii unitate et essentia segregantem iugulo veritatis interemit. Prima quoque Ephesina synodus fidem, quae adversus Nestorium eiusque doctrinam lataest, credo pariter et honoro. Similiter et Chalcedonensis concilii fidem, quam plenas ancitate et eruditione adversus Euticem^{146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219} et Dioscorum protulit, cum omni²²⁰ ecclesia catholica reverenter²²¹ suscipio²²². Omnium quoque orthodoxorum venerabilium sacerdotum concilia, quae ab ipsis²²³ <V1341, f. 65va> suprascriptis quattuor synodis fidei puritate non dissonant, pari veneratione observo. Properet ergo reverentia vestra fidem hanc nostram canonicis applicare monumentis, ut ab episcopis vel religiosis et gentis nostrae primoribus sollerter fides, quam in ecclesia cattolica crediderunt, legatur. Quam renovata metapicibus vel eorum subscriptionibus roboratam futuris olim temporibus in testimonium dei atque omnium fidelium reservate, u tgentes, quas in dei nomine regia potestate praecellimus, et quae relicto antiquo errore per unctionem sacrosancti chrismatis vel manus impositionem paraclitum intra dei ecclesiam perceperunt spiritum, quem unum et aequalem cum pa<V630, f. 133va>tre et filio confidente seiusque dono in sinu ecclesiae sanctae catholicae collocataesunt. Quodsi eorum aliqui hanc credulitatem et sanctam confessionem nostram minime credere voluerint, iram dei cum anathemate aeterno percipiant, ut de interitu suo fidelibus gaudium, infidelibus sint in exemplum. Huic vero confessioni meae sanctarum scripturarum et conciliorum constitutionibus consentiens et testimonio divino tota cordis simplicitate subscripsi. ^{224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263}

INCIPIT²⁶⁴ FIDES A SANCTO NICENO CONCILIO

Credimus in unum deum patrem omnipotentem omnium visibilium²⁶⁵ et invisibilium conditorem²⁶⁶ et in unum <W411, f. 105v> dominum Iesum²⁶⁷ filium dei de²⁶⁸ patre natum unigenitum, hoc est, de²⁶⁹ substantia <E97, f. 307ra> patris, deum ex deo, lumen ex lumine, deum verum ex deo vero, natum non factum²⁷⁰, homousion patris²⁷¹, hoc est eiusdem cum patre substantiae, per quem omnia facta sunt, quae²⁷² in caelo et quae in terra, qui propter nos²⁷³ et propter nostram²⁷⁴ salutem descendit²⁷⁵ et incarnatus est²⁷⁶, homo factus passus est et resurrexit tertia die et²⁷⁷ ascendit in caelos²⁷⁸, inde²⁷⁹ venturus²⁸⁰ iudicare vivos et mortuos, et in spiritum sanctum. Eos autem, qui dicunt²⁸¹, erat²⁸², quando non erat, et antequam²⁸³ nasceretur, non erat, et quia ex nullis existentibus²⁸⁴ factus est aut ex alia substantia vel subsistentia²⁸⁵ dicunt²⁸⁶ esse aut²⁸⁷ convertibilem²⁸⁸ filium dei²⁸⁹, anathematizat catholica et apostolica ecclesia.

ITEM SANCTA FIDES, QUAM EXPOSUERUNT PATRES²⁹⁰ 291 CL CONSONA VOCE²⁹², QUI CONSTANTINOPOLIM²⁹³ CONGREGATI SUNT.

<V1341, f. 65vb> Credimus in unum deum patrem omnipotentem factorem caeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium conditorem et in unum dominum Iesum Christum filium dei unigenitum, ex patre natum ante omnia saecula, deum ex deo, lumen ex lumine, deum verum ex deo vero, natum non factum, homousion patri, hoc²⁹⁴ est, eiusdem cum patre²⁹⁵ substantiae, per quem omnia facta sunt, et²⁹⁶ quae in caelo et quae in terra, qui propter nos²⁹⁷ et propter nostram salutem descendit et incarnatus est de spiritu sancto et²⁹⁸ Maria virgine²⁹⁹, homo factus passus est sub Pontio Pilato et³⁰⁰ sepultus est³⁰¹ et tertia die resurrexit, ascendit in caelos, sedit³⁰² ad dexteram patris, iterum venturus cum³⁰³ gloria iudicare vivos et mortuos, cuius regni non erit <O93, f. 70va> finis, et in spiritum <V630, f. 133vb> sanctum dominum et vivificatorem³⁰⁴ ex patre procedentem cum patre et filio adorandum et glorificandum, qui locutus est per prophetas³⁰⁵, unam catholicam atque apostolicam ecclesiam. Confitemur unum baptisma³⁰⁶ in remissionem³⁰⁷ peccatorum, exspectamus resurrectionem mortuorum³⁰⁸, vitam futuri saeculi. Amen³⁰⁹.

ITEM³¹⁰ TRACTATUS³¹¹ CHALCEDONENSIS CONCILII.

Suffecerat³¹² quidem ad plenissimam pietatis agnitionem et confirmationem cautissimum hoc et salutare divinae gratiae symbolum. <E97, f. 307rb> De patre enim et filio et spiritu sancto doctrinam perfectam edocet et incarnationem dominicam fideliter suscipientibus manifestat. Sed quoniam³¹³, qui praedicationem veritatis destruere nituntur, quasdam propriae hereseos novitates pariunt³¹⁴, quidam³¹⁵ enim mysterium pro nobis actum divinae dispensationis audent corrumpere et vocem illam virginei³¹⁶ partus factam³¹⁷ ad³¹⁸ virginem <W411, f. 106r> denegant, alii³¹⁹ temperamentum confessionum³²⁰ inducentes et unam esse naturam carnis et deitatis insensate componentes, passibilem unigeniti divinam naturam tali confusione prodigiose divulgant, idcirco omnem³²¹ adversus veritatem opponendam ab ipsis machinationem³²² volens excludere sancta et magna universalis synodus antiquam praedicationem immobilem docens, statuit percipue³²³ trecentorum X et VIII sanctorum patrum fidem incontaminatam manere. Et propter eos, qui spiritui³²⁴ sancto adversantur, centum quinquaginta³²⁵ patrum paulo posteriori tempore in urbe Constantinopolitana³²⁶ <V1341, f. 66ra> convenientium³²⁷ de substantia spiritus sancti traditam doctrinam corroborat, quam etiam illi³²⁸ omnibus insinuaverunt, non quod in praecedentibus aliquid deesset adicientes³²⁹, sed de spiritu sancto eorundem intellectum, adversus eos, qui deitatis eius damnationem³³⁰ nituntur adimere scripturarum testimoniis plenius manifestantes³³¹. Propter eos sane, qui dispensationis mysterium temptant corrumpere et³³² purum hominem esse, qui ex sancta virgine natus³³³ est, impudenter divulgant, beatissimi quondam³³⁴ viri³³⁵ Cyrilli Alexandrinae ecclesiae sacerdotis synodicas epistolas tam ad Nestorium quam ad ceteros per orientem congruas³³⁶ et sibi consentientes suscipit³³⁷ ad³³⁸ confutationem³³⁹ quidem Nestorianae³⁴⁰ amentiae³⁴¹ ³⁴², interpretationem vero eorum, qui religioso³⁴³ zelo salutaris symboli cupiunt³⁴⁴ intellectum, quibus et epistolam³⁴⁵ sancti ac beatissimi primae sedis archiepiscopi³⁴⁶ Leonis ad Flavianum³⁴⁷ scriptam sanctae recordationis archiepiscopo³⁴⁸ ad perimendam Euticetis malignitatem, quae³⁴⁹ magni Petri confessioni³⁵⁰ concordat et communem³⁵¹ quendam³⁵² paginam³⁵³ existentem³⁵⁴ contra eos, <V630, f., anathemafacit. Consentientes igitur sanctis patribus unumeundemque filium confiteri dominum nostrum Iesum Christum consona voce pariter edocemur, perfectum eundem in humanitate, deum verum et hominem verum eundem ex anima rationali et cor<O93, f. 70vb>pore, secundum divinitatem<W411, f. 106v> unius cum patre naturae, secundum humanitatem eundem unius naturae nobiscum, per omnia similem nobis absque peccato, ante saecula quidem ex patre natum secundum divinitatem, novissimis vero diebus eundem propternos et propter salutem nostram ex Mariavirgine deigenetrice secundum humanitatem unum eundemque Christum <V1341, f. 66rb> filium dominum unigenitum in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter cognoscendo, in nullo naturarum differentias propter unitatem perimendas, magis autem salva utriusque naturae proprietate et in una coeuntem persona uno questatu concurrentem, non in duabus personis partiendum vel dividendum, sed unum eundemque filium unigenitum deum verum dominum Iesum Christum, sicut ab exordio prophetae de eo, et ipse nos erudit, et patrum nobis tradidit symbolum. His itaque cum omni subtilitate et diligentia a nobis ordinatis, statuit sancta et universalis synodus aliam fidem nulli licere proferre aut scribere aut edere aut separare aut docere aliter. Qui autem audent aut disponere aliamf idem aut proferre aut tradere alium symbolum

volentibus converti ad scientiam veritatis velex gentibus vel Iudaeis vel hereticis quibuscumque, si quidem aut episcopi aut clerici fuerint, alienos se esse episcopos ab episcopatu et clericosa clero, si vero monachi aut laici fuerint, anathemate ferri.134ra> qui recte non glorificant ad confirmationem catholicae religionis355 evidenter subiunxit et eos, qui in duos filios dispensationis dominicae mysterium scindere moluntur, execratur356 et eos, qui in duas naturas Christi temperamentum357 <E97, f. 307va> vel confessionem358 argumentantur, adversatur359, et qui caelestem aut alterius cuiusque substantiam existere formam servi, quam pro nobis assumpsit, insaniendo asserunt, procul abicit, et eos, qui duas quidem360 ante unionem361 naturas362, unam vero post unionem configunt363364 365 366 367368 369370 371 372 373 374 375376377 378 379 380 381 382383 384 385 386387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397398 399

Ego Recaredus rex fidem hanc sanctam et veram confessionem, quam una per totum orbem400 catholica401 confitetur ecclesia corde retinens, ore affirmans, mea402 dextera403 deo protegente404 <E97, f. 307vb> subscripsi. Ego Balda405 gloriosa406 regina hanc fidem, quam credidi et suscepi, manu mea de toto corde subscripsi.

Tunc acclamatum est in laudibus dei et in favore407 principis ab universo concilio:

I408 Gloria deo patri et filio et spiritui409 sancto, cui cura est pacem et unitatem ecclesiae suae410 sanctae catholicae providere. <V630, f. 134rb>

II411 Gloria domino nostro Iesu Christo, qui pretio sanguinis412 sui ecclesiam catholicam ex omnibus gentibus congregavit.

III413 Gloria domino nostro Iesu Christo, qui tam illustrem gentem unitati verae fidei copulavit et414 unum gregem et unum pastorem instituit.

III415 Cui416 a deo aeternum meritum, nisi vero catholico Recaredo regi417?

V418 Cui a deo aeterna corona nisi vero orthodoxo Recaredo regi419?

VI420 Cui praesens gloria et421 aeterna, nisi vero422 amatori deo Recaredo regi423?

VII424 Ipse novarum plebium in ecclesia catholica conquisitor.

VIII425 Ipse mereatur veraciter apostolicum meritum, qui apostolicum implevit officium.

VIII426 Ipse sit427 deo et omnibus amabilis, qui tam mirabiliter deum glorificavit428 in terris <W411, f. 107r> praestante domino nostro Iesu Christo, qui cum deo patre vivit et regnat in unitate spiritus429 sancti in saecula saeculorum.<V1341, f. 66va>

IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI430 ITEM FIDEI CONFESSIO431 episcoporum432, presbyterorum433 vel primorum434 Gothicae gentis, qui infra subscripserunt435. Praecipiente autem universo venerabili concilio atque iubente, unus436 episcoporum catholicorum ad episcopos et religiosos437 clericos438 vel maiores natu ex439 herese440 Arriana441 conversos442 eiusmodi443 allocutione exorsus est dicens:

Officii nostri cura et fidelissimi ac444 gloriosissimi principis admonitione compellimur445, diligenter a vestra caritate perquirere, vel quid446 damnetis in herese447 aut quid intra448 <O93, f. 71ra> sanctam catholicam credatis ecclesiam. Nam449 dicente psalmista dicimus450: Incipite domino in confessione, optimum est et451 vestrae salutis452 conveniens palam confiteri453, quod creditis, et sub auditu454 universorum anathematizare, quod respuitis455. Tunc prorsus <E97, f. 308ra> optime poteritis evangelicae atque apostolicae fidei participes fieri, si456 eandem457 fidem catholicam ex confessione catholica incipiatis vel propria subscriptione firmetis458, et459 sicuti deo iam de bona consensionis460 cogniti estis conscientia, ita et proximis461 vos fidei462 sanctae ad stipulatione monstretis. Eo itaque fiet, ut et vos Christi esse corporis membra significetis et nostra exiguitas463 nihil dubium, nihil464 infidum umquam de vestra suspicetur fraternitate, dum paterit465 vos pestem466 perfidiae467 Arrianae cum omnibus468 dogmatibus, regulis, officiis, communionem, codicibus469 praedamnare470 ac471 detestandae472 hereseos473 exspoliati contagione, innovati quodammodo intra ecclesiam dei splendido474 habitu475 verae fidei clareatis. Tunc episcopi omnes una cum clericis suis primoresque gentis476 Gothicae pari consensione dixerunt: Licet hoc, quod paternitas atque fraternitas vestra a nobis cupit audire vel fieri, tam olim conversionis nostrae <V630, f. 134va> tempore egerimus477, quando secuti gloriosissimum dominum nostrum Recaredum478 regem hac479 die480 ad481 ecclesiam transivimus et perfidiam Arrianam cum omnibus superstitionibus482 suis anathematizavimus pariterque483 abieciimus, nunc vero484 propter caritatem et devotionem, quam vel deo vel ecclesiae sanctae catholicae485 meminimus nos debere, non tantum haec eadem, quae486 petitis487 promptissime488 agere properamus, sed et, si qua adhuc congrua fidei esse prospicitis ac489 nobis490 caritate <V1341, f. 66vb> persuadetis491, faciemus492. Nos etenim semel rectae fidei amor in eam devotionem493 advexit494, ut omne, quod nobis verius495 fraternitate496 vestra patefacitis497, teneamus et libera fateamur confessione.

Omnis ergo, qui498 fidem et communionem ab Arrio499 venientem et usque ad500 nos retentam adhuc tenere desiderat et de tota cordis intentione non damnat501, anathema sit. Quicumque filium dei dominum Iesum Christum502 negaverit <W411, f. 107v> a paterna substantia sine initio genitum et aequalem patri esse vel consubstantialem, anathema sit.

Quicumque spiritum sanctum non credit⁵⁰³ aut non crediderit a patre et filio procedere, eumque non dixerit coaeternum⁵⁰⁴ esse patri et filio et coessentialem⁵⁰⁵, <E97, f. 308rb> anathema sit.

Quicumque in patre et filio et spiritu sancto et personas non distinguit et unius divinitatis substantiam non agnoscit⁵⁰⁶, anathema sit.

Quicumque filium dei dominum nostrum Iesum Christum et spiritum sanctum esse iuxta⁵⁰⁷ deitatem patrem⁵⁰⁸ minorem asseruerit⁵⁰⁹ et gradibus separaverit creaturamque esse⁵¹⁰ dixerit, anathema sit.

Quicumque patrem et filium et spiritum sanctum unius substantiae, omnipotentiae⁵¹¹, aeternitatis esse non credit, anathema sit.

Quicumque nescire filium dei deus⁵¹², quae⁵¹³ pater sciat, dixerit, anathema sit.

Quicumque initium⁵¹⁴ filio dei et spiritui sancto deputaverit, anathema sit.

Quicumque filium dei secundum divinitatem suam visibilem⁵¹⁵ aut passibilem ausus fuerit profiteri, anathema sit.

Quicumque spiritum sanctum sicut patrem et filium verum deum et omnipotentem esse non credit, anathema sit.

Quicumque alibi fidem et communionem catholicam⁵¹⁶ praeter ecclesiam⁵¹⁷, quam⁵¹⁸ Niceni et Constantinopolitani et primi⁵¹⁹ ⁵²⁰ Ephesini⁵²¹ et Chalcedonensis concilii <O93, f. 71rb> decreta tenent pariter et honorant, anathema sit.

Quicumque patrem et filium⁵²² honore⁵²³ et gloria et divinitate separat et disiungit, anathema sit⁵²⁴.

Quicumque filium dei et spiritum sanctum cum patre non crediderit esse glorificandos⁵²⁵ et honorandos, anathema sit⁵²⁶.

Quicumque non dixerit: Gloria patri et filio et spiritui sancto, anathema sit.

Quicumque rebaptizandi sacrilegium⁵²⁷ <V630, f. 134vb> opus bonum esse credit⁵²⁸ aut crediderit, agere aut egerit, anathema sit⁵²⁹.

<V1341, f. 67ra> Quicumque libellum detestabilem⁵³⁰ XII anno Leobigildi⁵³¹ regis a nobis⁵³² editum, in quo continetur Romanorum ad heresem Arrianam⁵³³ transductio et in quo gloria patri per filium in spiritu sancto, quo⁵³⁴ ⁵³⁵ male a nobis instituta continetur⁵³⁶, hunc libellum, si quis pro vero habuerit, anathema sit⁵³⁷ ⁵³⁸ in aeternum.

Confitemur enim nos ex heresi⁵³⁹ Arriana toto corde, tota anima et de⁵⁴⁰ tota mente nostra ad ecclesiam catholicam fuisse⁵⁴¹ conversos⁵⁴². Nulli dubium sit⁵⁴³ nos nostrosque successores⁵⁴⁴ errasse in <E97, f. 308va> herese⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ Arriana et fidem evangelicam atque⁵⁴⁷ apostolicam nunc intra ecclesiam catholicam didicisse. Proinde fidem sanctam, quam religiosissimus⁵⁴⁸ dominus noster patefecit in medio concilii et manu sua subscripsit, hanc et nos tenemus, hanc confite<W411, f. 108r>mur pariter et suscipimus, hanc in populis praedicare atque docere promittimus⁵⁴⁹.

Haec est vera fides, quam omnis ecclesia, dum per totum mundum tenet ecclesia catholica esse, creditur⁵⁵⁰ et probatur. Cui⁵⁵¹ haec fides non placet aut non placuerit, sit anathema maranatha⁵⁵² in adventu⁵⁵³ domini nostri Iesu Christi.

Qui fidem spernit Niceni concilii et⁵⁵⁴ Constantinopolitani⁵⁵⁵ centum quinquaginta episcoporum veramque⁵⁵⁶ esse non dixerit, anathema sit.

Qui fidem Ephesini⁵⁵⁷ synodi⁵⁵⁸ primi et Chalcedonensis non tenet et ea⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ non delectatur, anathema sit.

Qui concilia omnium orthodoxorum⁵⁶¹ episcoporum consona⁵⁶² conciliorum Niceni, Constantinopolitani, primi Ephesini⁵⁶³ et Chalcedonensis non recepit⁵⁶⁴, anathema sit.

Proinde⁵⁶⁵ damnationem hanc perfidiae communionis Arrianae et omnium conciliorum heresem Arrianam foventium⁵⁶⁶ cum anathemate eorum propria manu subscripsimus⁵⁶⁷.

Constitutiones vero sanctorum conciliorum Niceni⁵⁶⁸, Ephesini⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ vel⁵⁷¹ Chalcedonensis, quas gratissima⁵⁷² aure audivimus et consensione⁵⁷³ nostra veram⁵⁷⁴ esse probavimus, de toto corde et⁵⁷⁵ de tota anima et de tota mente nostra subscripsimus⁵⁷⁶, nihil ad cognitionem veritatis lucidius arbitrantes quam⁵⁷⁷ supradictorum conciliorum continent auctoritates. De trinitate⁵⁷⁸ autem et unitate patris et filii et spiritus sancti nihil⁵⁷⁹ his verius, nihil lucidius umquam potest vel poterit <V1341, f. 67rb> demonstrari, de mysterio incarnationis unigeniti⁵⁸⁰ filii dei pro salute humani⁵⁸¹ generis, quo et vera probatur humanae naturae sine peccati constitutione⁵⁸² susceptio et permanet incorruptae in eo divinitatis plenitudo, dum haec⁵⁸³ natura utraque⁵⁸⁴ non deperit et una fit⁵⁸⁵ ex utraque domini nostri Iesu Christi persona, satis plane⁵⁸⁶ in his conciliis probatur patefieri veritas⁵⁸⁷, quae⁵⁸⁸ <O93, f. 71va> a nobis creditur⁵⁸⁹ omni remota dubitatione⁵⁹⁰. Qui umquam hanc fidem sanctam depravare⁵⁹¹, corrumpere, mutare temptaverit aut ab eadem fide⁵⁹² vel communitio<V630, f. 135ra>ne <E97, f. 308vb> catholica, quam nuper sumus deo⁵⁹³ miserante adepti, se⁵⁹⁴ separare⁵⁹⁵ vel dissociare⁵⁹⁶ voluerit⁵⁹⁷, sit⁵⁹⁸ deo et universo mundo crimine infidelitatis in aeternum obnoxius⁵⁹⁹. Floreat autem sancta⁶⁰⁰ ecclesia catholica per omnem mundum pacatissime⁶⁰¹ et emineat doctrina sanctitate et potestate. Si qui⁶⁰² intra eam fuerint⁶⁰³ communicaverintque⁶⁰⁴, hi⁶⁰⁵ audiant ad⁶⁰⁶

dexteram patris positi: Venite, benedicti patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab 607 origine mundi. Si qui 608 autem <W411, f. 108v> ab ea recesserint 609 eiusque detraxerint fidei et communionem respuerint, hi 610 audiant ore divino in die iudicii: Discedite a me, maledicti, nescio vos, ite in ignem aeternum, qui paratus est diabolo 611 et angelis eius. Sint ergo damnata in caelo et in terra, quaecumque 612 per hanc catholicam fidem damnantur, et sint accepta in caelo et in terra, quaecumque per 613 hanc fidem accipiuntur, regnante domino nostro Iesu Christo 614, cui 615 cum patre et spiritu sancto est gloria in saecula saeculorum 616.

INCIPIT 617 FIDES A SANCTO NICENO CONCILIO EDITA 618.

Credimus in unum deum patrem omnipotentem omnium visibilium et invisibilium conditorem et in unum dominum Iesum Christum filium dei de patre natum unigenitum, hoc est de substantia patris, deum ex deo, lumen ex lumine, deum verum ex deo vero, natum non factum, homousion patri, hoc est eiusdem cum patre substantiae, per quem omnia facta sunt, quae in caelis et quae in terris, qui propter 619 nos et propter nostram salutem descendit et incarnatus est, passus est et resurrexit tertia die, ascendit in caelos, inde venturus 620 est iudicare vivos et mortuos, et in spiritum sanctum. Eos autem, qui dicunt, erat, quando non erat, <V1341, f. 67va> et antequam nasceretur, non erat, et quia ex nullis exstantibus factus est aut ex alia substantia vel subsistentia 621 dicunt esse aut convertibilem vel mutabilem filium dei, anathematizat catholica et apostolica ecclesia.

ITEM SANCTA FIDES, QUAM EXPOSUERUNT CL PATRES IN 622 CONCILIO CONSTANTINOPOLITANO.

Credimus in unum deum patrem omnipotentem factorem caeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium conditorem et in unum 623 Iesum Christum filium dei unigenitum, ex patre natum ante omnia saecula, deum ex deo, lumen ex lumine, deum verum ex deo vero, natum non factum, homousion patri, hoc est, eiusdem cum patre substantiae, <V630, f. 135rb> per quem omnia facta sunt, quae in caelis et quae in terris sunt, qui propter nostram salutem descendit 624 et incarnatus est de spiritu sancto et Maria virgine, homo factus passus est sub Pontio Pilato, sepultus 625 tertia die resurrexit, ascendit in caelos, sedet 626 ad 627 dexteram patris, iterum venturus in gloria iudicare vivos et mortuos, cuius regni non erit finis, et in 628 spiritum sanctum dominum et vivificantem 629 ex patre procedentem cum patre et filio adorandum et glorificandum, qui locutus est per prophetas 630, unam catholicam atque apostolicam ecclesiam. Confitemur 631 unum baptisma in remissionem 632 peccatorum, exspectamus resurrectionem mortuorum, vitam futuri saeculi. Amen.<W411, f. 109r>

ITEM 633 TRACTATUS CHALCEDONENSIS 634 CONCILII.

Suffecerat 635 quidem ad plenissimam pietatis agnitionem et confirmationem cautissimum hoc salutare divinae gratiae symbolum. <O93, f. 71vb> De patre enim et filio et spiritu sancto doctrinam perfectam edocet 636 et incarnationem dominicam fideliter suscipientibus manifestat. Sed quoniam hi 637, qui praedicationem veritatis destruere 638 nituntur, quasdam propriae hereseos novitates 639 parturiunt, quidam enim mysterium 640 pro nobis actum divinae dispensationis audent 641 corrumpere et vocem illam virginei 642 partus factam ad virginem denegant 643, alii temperamentum 644 confusionemque 645 inducentes et unam esse naturam carnis et deitatis insensate componentes, passibilem 646 unigeniti divinam naturam tali confessione 647 <V1341, f. 67vb> prodigiose divulgant, idcirco omnem adversus veritatem opponendam ab ipsis machinationem 648 volens excludere sancta 649 et magna universalis synodus antiquam praedicationem immobilem docens 650, statuit praecipue trecentorum decem et octo 651 sanctorum patrum fidem incontaminatam manere. Et propter 652 eos, qui spiritui 653 sancto adversabantur, CL patrum paulo posteriori tempore in urbe Constantinopolitana conventium de substantia spiritus 654 sancti traditam doctrinam corroborat, quam etiam 655 omnibus insinuaverunt, non quod in praecedentibus aliquid deesset 656 adicientes, sed de spiritu sancto eorundem intellectus adversus eos, qui deitatis dominationem nituntur adimere scripturarum testimoniis plenius manifestantes. Propter eos sane, qui 657 dispensationis mysterium temptant corrumpere et purum hominem 658 esse, qui ex sancta virgine natus est, impudenter divul<V630, f. 135va>gant, beatissimi quondam 659 Cyrilli Alexandrinae ecclesiae sacerdotis synodicas 660 epistolas tam ad 661 Nestorium quam ad ceteros per orientem congruas et sibi consentientes 662 cordatet communem quandam paginam existentem contra eos, qui recte non glorificant ad confirmationem catholicae religionis evidentem subiunxit. Nam eos, qui in duos filios dispensationis dominicae mysterium scindere moliuntur, execratur et eos, qui passibilem divinitatem unigeniti filii dei audent asserere, de concilio sacerdotum repellit, et eos, qui in duabus naturis Christi <W411, f. 109v> temperamentum vel confusionem argumentantur, adversatur, et qui caelestem aut alterius cuiusque substantiae existere formam servi, quam pro nobis assumpsit, insaniendo asserunt, procul abicit, et eos, qui duas quidem ante ad unam naturam domini delirant, unam veropost ad unam naturam confingunt, anathema facit. Consentientes igitur sanctis patribus unum eundemque filium confiteri dominum nostrum Iesum Christum consona voce pariter edocemur, <V1341, f. 68ra> perfectum eundem in unitate, deum verum et hominem verum eundem ex anima rationali et corpore, secundum divinitate munus cum patre naturae, secundum humanitatem eundem unius naturae, per omnia similem nobis absque peccato, ante saecula quidem ex patre natum secundum divinitatem, in novissimis vero diebus eundem propter nos et propter salutem nostram ex Maria virgine dei

genetrice secundum humanitatem unum eundemque Christum filium dominum unigenitum in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter cognoscendo, in nullo naturarum differentias propter unitatem perimendas, magis autem salva utriusque naturae proprietate et in una coeunte persona unoque statu concurrente, non in duabus personis partiendum vel dividendum, sed unum eundemque suscepit ad confutationem⁶⁶³ quidem Nestorianae amentiae et⁶⁶⁴ ad⁶⁶⁵ interpretationem⁶⁶⁶ eorum, qui religioso⁶⁶⁷ zelo salutaris⁶⁶⁸ symboli capiunt intellectum, quibus et epistolam⁶⁶⁹ sancti ac beatissimi primae sedis archiepiscopi⁶⁷⁰ Leonis ad⁶⁷¹ Flavianum scriptam sanctae recordationis archiepiscopum⁶⁷² ad perimendam Euticetis⁶⁷³ malignitatem, quaeque magni⁶⁷⁴ Petri confessioni⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ filium unigenitum deum verum dominum Iesum Christum, sicut ab exordio⁷⁰⁵ prophetae de eo, et ipse nos erudit, et patrem⁷⁰⁶ nobis tra^{<V630, f. 135vb>}didit symbolum. His⁷⁰⁷ itaque cum omni⁷⁰⁸ subtilitate et diligentia a nobis ordinatis⁷⁰⁹, statuit sancta et universalis synodus aliam fidem nulli licere proferre et⁷¹⁰ scribere aut edere aut separare aut docere aliter. Qui autem audent⁷¹¹ exponere aliam fidem aut proferre aut docere aut tradere alium symbolum volentibus converti⁷¹² ad scientiam veritatis ex gentibus vel⁷¹³ Iudaeis vel hereticis quibuscumque, si quidem episcopi aut clerici fuerint, alienos esse episcopos⁷¹⁴ ab episcopatu⁷¹⁵ et clericos⁷¹⁶ a clero praecipimus⁷¹⁷, si vero monachi aut⁷¹⁸ laici fuerint, anathemate⁷¹⁹ feriuntur⁷²⁰.

Anastasius in⁷²¹ Christi nomine episcopus anathematizans heresim⁷²² Arriani⁷²³ dogmatis⁷²⁴ superius damnatam⁷²⁵ fidem hanc sanctam catholicam, quam in ecclesia⁷²⁶ catholica veniens credidi, manu mea de toto corde subscripsi. Murila in Christi nomine episcopus anathematizans heresim⁷²⁷ Arriani⁷²⁸ dogmatis⁷²⁹, superius damnatam⁷³⁰ fidem hanc sanctam catholicam, quam in ecclesia catholica veniens credidi, manu mea de toto⁷³¹ corde subscripsi. Vuiliscus⁷³² in Christi nomine episcopus anathematizans ^{<W411, f. 110r>} heresim⁷³³ Arriani⁷³⁴ dogmatis⁷³⁵ superius damnatam⁷³⁶ fidem hanc sanctam catholicam⁷³⁷, quam in ecclesia catholica veniens credidi, manu mea de toto corde subscripsi. Sumnila in Christi nomine civitatis⁷³⁸ Vesensis⁷³⁹ episcopus anat^{<V1341, f. 68rb>}hematizans heresim⁷⁴⁰ Arriani⁷⁴¹ dogmatis⁷⁴² superius damnatam⁷⁴³ fidem hanc sanctam catholicam, quam in ecclesia catholica veniens credidi, manu mea de toto corde subscripsi. Gardingus in Christi nomine civitatis⁷⁴⁴ Tudensis episcopus anathematizans heresim⁷⁴⁵ Arriani⁷⁴⁶ dogmatis⁷⁴⁷ superius damnatam⁷⁴⁸ fidem hanc sanctam catholicam⁷⁴⁹, quam in ecclesia catholica veniens credidi, manu mea de toto corde subscripsi. Beccila⁷⁵⁰ in Christi nomine civitatis Lucensis episcopus anathematizans heresim⁷⁵¹ Arriani⁷⁵² dogmatis⁷⁵³ ^{<E97, f. 309ra>} superius damnatam⁷⁵⁴ fidem hanc sanctam catholicam, quam in ecclesia catholica veniens credidi, manu mea de toto corde subscripsi. Arbitrus in Christi nomine civitatis Portucalensis⁷⁵⁵ episcopus anathematizans heresim⁷⁵⁶ Arriani⁷⁵⁷ dogmatis⁷⁵⁸ superius damnatam⁷⁵⁹ fidem hanc sanctam catholicam, quam in ecclesia catholica veniens credidi, manu mea de toto corde subscripsi. Fruisclus⁷⁶⁰ in Christi nomine civitatis Dertosanae⁷⁶¹ episcopus anathematizans heresim⁷⁶² Arriani⁷⁶³ dogmatis⁷⁶⁴ superius damnatam⁷⁶⁵ fidem hanc sanctam⁷⁶⁶ catholicam, quam in ecclesia catholica veniens credidi, manu mea de toto corde subscripsi. Similiter et reliqui presbyteri ^{<V630, f. 136ra>} et diacones ex heresi⁷⁶⁷ Arriana⁷⁶⁸ conversi⁷⁶⁹ subscripserunt. Signum Gussini viri illustris⁷⁷⁰ proceris⁷⁷¹. Fonsa vir illuster anathematizans subscripsi. Afrila vir illuster anathematizans subscripsi. Abila vir illuster anathematizans subscripsi. Elavi⁷⁷² vir illuster anathematizans subscripsi. Similiter et omnes seniores Gothorum subscripserunt⁷⁷³.

Post confessionem igitur et subscriptionem omnium episcoporum et totius gentis Gothicae⁷⁷⁴ seniorum gloriosissimus⁷⁷⁵ dominus⁷⁷⁶ noster Recaredus rex pro⁷⁷⁷ reparandis⁷⁷⁸ simul et confirmandis⁷⁷⁹ disciplinae ecclesiasticae moribus⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ dei sacerdotes taliter affectus⁷⁸² est dicens:

Regia cura usque in eum modum⁷⁸³ protendi debet et dirigi, quo^{<O93, f. 72rb>}adusque⁷⁸⁴ plenam constiterit⁷⁸⁵ aetatis et scientiae capere rationem. Nam sicut in rebus humanis gloriosius⁷⁸⁶ eminent⁷⁸⁷ potestas regia, ita et prospiciendae⁷⁸⁸ commoditati⁷⁸⁹ comprovincialium maior debet esse ^{<V1341, f. 68va>} et⁷⁹⁰ providentia. Ac⁷⁹¹ nunc, beatissimi sacerdotes, non in eis tantummodo rebus diffundimus sollertiam nostram, quibus populi⁷⁹² sub nostro regimine⁷⁹³, quaeadhuc per vestram sanctitatem regulis ecclesiasticis adiciendasunt, hoc pro fidei sanctae reverentiae et firmitate proponite, quod de proferendo symbolo nostra deo docentedecevit serenitas. De cetero autem prohibendis insolentium moribus mea vobis consentiente ^{<V1341, f. 68vb>} clementia sententiis terminatedistrictioribus et firma disciplina, quae facienda non sunt, prohibete et positi⁷⁹⁴ pacatissime gubernentur⁷⁹⁵ et vivant, sed etiam ^{<W411, f. 110v>} in adiutorio Christi extendimus nos ad⁷⁹⁶ ea, quae sunt caelestia cogitare et quae populos fideles efficiant, satagimus non nescire⁷⁹⁷. Ceterum si totis nitendum est viribus humanis moribus⁷⁹⁸ modum ponere et insolentium rabiem regia⁷⁹⁹ potestate refrenare, si quieti et paci⁸⁰⁰ propagandae⁸⁰¹ opem debemus impendere, ^{<E97, f. 309rb>} multo magis est adhibenda sollicitudo desiderare et cogitare divina. Inhiare⁸⁰² sublimia⁸⁰³ et ab errore retractis populis veritatem eis serenae⁸⁰⁴ lucis ostendere⁸⁰⁵, sic enim agit, qui multiplici bono⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ se a⁸⁰⁸ deo remunerari confidit⁸⁰⁹ ⁸¹⁰, sic enim audit, qui super id⁸¹¹, quod ei committitur, auget⁸¹², dum illi dicitur: Quicquid supererogaveris, ego, cum rediero, reddam tibi. Ergo quia iam⁸¹³ fidei nostrae et confessionis formam plena⁸¹⁴ serie vestra beatitudo recensuit simul⁸¹⁵ et sacerdotum nostrorumque procerum fides atque confessio sanctitati vestrae perpatuit, hoc adhuc⁸¹⁶ necessarium⁸¹⁷ pro firmitate catholicae fidei nostra deo⁸¹⁸ supplex

instituere decrevit auctoritas, ut propter roborandam⁸¹⁹ gentis nostrae novellam conversionem⁸²⁰ omnes⁸²¹ Spaniarum⁸²² et Galliae⁸²³ ecclesiae hanc regulam servent⁸²⁴, omni sacrificii tempore ante communicationem⁸²⁵ corporis⁸²⁶ Christi vel⁸²⁷ sanguinis iuxta⁸²⁸ orientalium partium morem⁸²⁹ unanimiter clara voce sacratissimum fidei recenseant symbolum, ut primum populi, quam⁸³⁰ credulitatem⁸³¹ teneant⁸³², fateantur et sic⁸³³ corda⁸³⁴ fide⁸³⁵ purificata ad Christi corpus et sanguinem⁸³⁶ percipiendum⁸³⁶ exhibeant⁸³⁷. Dum enim constitutio haec fuerit perenniter conservata⁸³⁸ in dei ecclesia et fidelium ex⁸³⁹ solido⁸⁴⁰ corroboratur⁸⁴¹ credulitas et perfidia infidelium confutata⁸⁴² ad⁸⁴³ id, quod repetitum saepius recognoscit⁸⁴⁴, facillime⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ inclinatur nec se quisquam iam de ignorantia fidei excusabit⁸⁴⁷ a culpa, quando universorum ore cognoscit, quid⁸⁴⁸ catholica teneat⁸⁴⁹ et credat⁸⁵⁰ ecclesia. Omnibus ergo capitulis⁸⁵¹⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³, quae fieri debent⁸⁶⁴, immobili⁸⁶⁵ constitutione firmate⁸⁶⁶.

INCIPIUNT⁸⁶⁷ CAPITULA, QUAE⁸⁶⁸ IN DEI NOMINE SANCTA SYNODUS IN TOLETANA⁸⁶⁹ URBE CONSTITUIT⁸⁷⁰.

- I Ut conciliorum⁸⁷¹ statuta et praesulum Romanorum decreta custodiantur.
- II Ut in omnibus ecclesiis die⁸⁷² dominica symbolum recitetur.<E97, f. 309va>
- III Ut ne quis extra necessitatem⁸⁷³ rem ecclesiae alienet.
- III Ut liceat episcopo unam ex⁸⁷⁴ parrochiis⁸⁷⁵ basilicam monasterium⁸⁷⁶ facere.
- V Ut sacerdotes et levitae⁸⁷⁷ cum uxoribus suis⁸⁷⁸ vivant.
- VI Ut⁸⁷⁹ servus ecclesiae ab episcopo manu<W411, f. 111r>missus⁸⁸⁰ a⁸⁸¹ patrocinio ecclesiae nunquam recedat, et ut liberti⁸⁸² aliorum ab episcopo defendantur.
- VII Ut ad mensam episcopi scripturae divinae legantur.
- VIII Ut clerici⁸⁸³ de familia fisci a principe non donantur⁸⁸⁴.
- VIII Ut ecclesiae⁸⁸⁵ Arrianorum ad catholicum episcopum, in cuius diocesi sunt, pertineant.<O93, f. 72va>
- X Ut viduis⁸⁸⁶ pro castitate violentiam nullus inferat et ut mulier invita virum non ducat.
- XI Ut⁸⁸⁷ potens poenitentiam agat.
- XII De his, qui poenitentiam poscunt, si vir est⁸⁸⁸, prius tondatur⁸⁸⁹, si femina prius habitum mutet.
- XIII Ut clerici, qui saeculares iudices appetunt, excommunicentur.
- XIII De⁸⁹⁰ Iudaeis.
- XV Ut servi fisci, qui ecclesias construunt, dotem faciant.
- XVI Ut episcopi cum iudicibus idola destruant, et ut domini idolatriam⁸⁹¹ servis prohibeant.
- XVII Ut episcopi cum iudicibus necatores filiorum acriori disciplina corripiant.
- XVIII Ut semel in anno synodus fiat et iudices et actores⁸⁹² fisci praesentes⁸⁹³ sint.
- XVIII Ut ecclesia cum rebus eius⁸⁹⁴ ad episcopi ordinationem pertineant⁸⁹⁵.
- XX⁸⁹⁶ Ut episcopus angarias vel indictiones in diocesi⁸⁹⁷ non imponat⁸⁹⁸.
- XXI⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ Ut non liceat iudicibus clericos vel servos ecclesiae in suis angariis occupare.
- XXII⁹⁰¹ ⁹⁰² Ut religiosorum⁹⁰³ corpora psallendo tantum deducantur et⁹⁰⁴ ut in sanctorum nataliciis ballimathiae prohibeantur⁹⁰⁵.<V1341, f. 69ra>

¹⁹⁰⁶ Post damnationem heresis⁹⁰⁷ Arrianae et⁹⁰⁸ fidei sanctae catholicae expositionem hoc sanctum praecepit concilium, ut, quia⁹⁰⁹ a⁹¹⁰ nonnullis vel⁹¹¹ heresis vel gentilitatis necessitate per Spaniarum⁹¹² ecclesias canonicus⁹¹³ praetermissus est ordo, dum et licentia abundaret⁹¹⁴ transgrediendi et disciplinae optio negaretur, dum⁹¹⁵ omnis⁹¹⁶ excessus⁹¹⁷ heresis⁹¹⁸ probaretur⁹¹⁹ patrocinio et abundantia mali temporis⁹²⁰ procul⁹²¹ et⁹²² districtio disciplinae, at⁹²³ nunc pace ecclesiae Christi misericordia reparata omne, quod priscorum⁹²⁴ canonum auctoritas prohibet, sit resurgente disciplina inhibitum, et agatur <E97, f. 309vb> omne, quod praecepit⁹²⁵. **Permaneant⁹²⁶ in suo vigore conciliorum omnium constituta simul et synodicae sanctorum praesulum⁹²⁷ Romanorum epistolae.** Nullus deinceps ad promerendos honores ecclesiasticos contra canonum⁹²⁸ aspiret indignus. Nihil⁹²⁹ ex hoc fiat, quod sancti patres spiritu dei pleni sanxerunt⁹³⁰ debere non fieri, et qui praesumpserit⁹³¹, severitate⁹³² priorum canonum dstringatur.

II Pro reverentia⁹³³ sanctissimae fidei⁹³⁴ et propter corroborandas⁹³⁵ hominum⁹³⁶ invalidas mentes **consulto⁹³⁷ piissimi⁹³⁸ et gloriosissimi Recaredi regis⁹³⁹ constituit synodus, ut⁹⁴⁰ per omnes ecclesias Spaniae⁹⁴¹ et⁹⁴² Galliae vel Galliciae⁹⁴³ secundum **formam orientalium ecclesiarum concilii Constantinopolitani**, hoc est centum quinquaginta episcoporum symbolum fidei recitetur et⁹⁴⁴, priusquam⁹⁴⁵ dominica dicatur oratio, voce clara praedicetur⁹⁴⁶ populo, quo et fides vera manifesta⁹⁴⁷ sit⁹⁴⁸ et⁹⁴⁹ testimonium habeat et ad Christi corpus et sanguinem <W411, f. 111v> praelibandum⁹⁵⁰ pectora populorum fide purificata accedant.**

III Haec sancta synodus **nulli episcoporum licentiam** tribuit⁹⁵¹ **res alienare ecclesiae**, quoniam et antiquioribus canonibus hoc⁹⁵² prohibetur⁹⁵³. Si quid vero, quod utilitatem non gravet⁹⁵⁴ ecclesiae, **pro suffragio monachorum vel ecclesiis⁹⁵⁵ ad suam parochiam pertinentium** dederint, firmum maneat⁹⁵⁶. Peregrinorum vel clericorum et egenorum necessitati⁹⁵⁷ salvo iure <V630, f. 136vb> ecclesiae praestare⁹⁵⁸ permittuntur⁹⁵⁹ **pro tempore, quae potuerint**.

III <O93, f. 72vb> Si episcopus⁹⁶⁰ unam de **parrochianis⁹⁶¹** ecclesiis suis **monasterium** dicare voluerit⁹⁶², ut⁹⁶³ in ea⁹⁶⁴ monachorum <V1341, f. 69rb> regulariter congregatio vivat, hoc **de consensu concilii sui** habeat⁹⁶⁵ licentiam faciendi. Qui etiam, si de rebus ecclesiae pro eorum substantia aliquid, quo⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ detrimentum ecclesiae non exhibeat, eidem⁹⁶⁸ loco donaverit, sit stabile. Rei enim⁹⁶⁹ bonae statuendum⁹⁷⁰ sanctum concilium dat consensum⁹⁷¹.

V Compertum est a⁹⁷² sancto concilio episcopos, presbyteros et diaconos venientes ex heresi⁹⁷³ carnali adhuc desiderio uxoribus copulari. Ne ergo de cetero fiat, hoc praecipitur⁹⁷⁴, quod et prioribus canonibus⁹⁷⁵ continetur⁹⁷⁶, ut non liceat eis vivere libidinosa societate, sed **manente inter eos⁹⁷⁷ <E97, f. 310ra> fide⁹⁷⁸ coniugali⁹⁷⁹ communem utilitatem habeant** et non sub uno conclavi maneant, vel certe si suffragatur⁹⁸⁰ virtus **in aliam⁹⁸¹ domum suam uxorem⁹⁸² faciat habitare**, ut castitas apud deum et apud homines habeat testimonium bonum. Si qui⁹⁸³ vero post hanc conventionem obscene cum uxore elegerit⁹⁸⁴ vivere, ut neglecto⁹⁸⁵ ita⁹⁸⁶ habeatur. Qui vero semper sub canone ecclesiastico iacuerunt, si contra veterum imperata in suis cellulis mulierum, quae infamiae⁹⁸⁷ suspicionem possunt ignorare⁹⁸⁸, consortium habuerint⁹⁸⁹, illi canonice quidem dstringantur⁹⁹⁰, **mulieres vero ab episcopis venundatae⁹⁹¹, pretium ipsum⁹⁹² pauperibus erogetur**.

VI De **libertis** autem⁹⁹³ hoc⁹⁹⁴ praecipit sancta synodus, ut, **si qui presbyteri vel diaconi ab episcopis⁹⁹⁵ facti sunt**, secundum modum, quo⁹⁹⁶ canones antiqui dant licentiam, **sint liberi, et tamen⁹⁹⁷ a patrocinio ecclesiae tam ipsi quam ab eis progeniti non recedant**. Ab aliis quoque libertati traditi et⁹⁹⁸ ecclesiis⁹⁹⁹ commendati patrocinio¹⁰⁰⁰ episcopi¹⁰⁰¹ colligantur¹⁰⁰², et **ne cuiquam donentur a principe¹⁰⁰³, hoc episcopus postulet**.

VII Pro reverentia¹⁰⁰⁴ dei et sacerdotum id universa¹⁰⁰⁵ constituit synodus, ut, quia¹⁰⁰⁶ solent crebro mensis otiosae fabulae interponi, **in omni sacerdotali convivio lectio scripturarum divinarum misceatur**. Per hoc enim et animae aedificantur ad bonum et fabulae non necessariae prohibentur.

VIII **Iubente autem atque consentiente domino¹⁰⁰⁷** Recaredo rege id praecipit sacerdotale concilium¹⁰⁰⁸, ut¹⁰⁰⁹ **clericos ex familia fisci nullus audeat a principe <W411, f. 112r> donatos expetere**, sed traditos¹⁰¹⁰ capitis sui tributum¹⁰¹¹ <V1341, f. 69va> ecclesiae dei, cui sunt alligati¹⁰¹², usque dum vivunt¹⁰¹³, regulariter administrent.

VIII Decreto¹⁰¹⁴ huius concilii hoc statuitur, ut¹⁰¹⁵ ecclesiae, quae fuerunt in heresi¹⁰¹⁶ Arriana, nunc autem sunt <V630, f. 137ra> catholicae, ad eos episcopos¹⁰¹⁷ cum suis rebus pertineant, ad quos¹⁰¹⁸ parochiae ipsae, in quibus ecclesiae ipsae¹⁰¹⁹ **fundatae** sunt, pertinere videntur.

X Pro consulto¹⁰²⁰ castitatis, quod¹⁰²¹ maxime hortamento concilii proficere debeat¹⁰²², annuente glorioso domino¹⁰²³ nostro Recaredo rege, hoc sanctum affirmat¹⁰²⁴ concilium, ut **viduae, quibus¹⁰²⁵ placuerit, teneant¹⁰²⁶ castitatem et¹⁰²⁷ nulla vidua ad <E97, f. 310rb> nuptias intrandas¹⁰²⁸ venire cogatur**. Quod si, priusquam profiteantur¹⁰²⁹ continentiam, nubere elegerint, illis nubant, quos **propria voluntate¹⁰³⁰ voluerint habere¹⁰³¹ maritos**. Similis condicio **et de virginibus** habeatur, nec¹⁰³² extra¹⁰³³ voluntatem¹⁰³⁴ parentum vel suam cogantur maritos accipere. Si quis vero propositum castitatis viduae vel virginis impedierit, a sancta communione et a liminibus ecclesiae habeatur extraneus.

XI Quoniam comperimus per quasdam Spaniarum¹⁰³⁵ ecclesias non **secundum canonem**, sed fidissime¹⁰³⁶ pro suis peccatis homines agere poenitentiam, et¹⁰³⁷, quoties peccare libuerit, toties a¹⁰³⁸ presbyteris¹⁰³⁹ se reconciliari¹⁰⁴⁰ expostulent. Et¹⁰⁴¹ ideo pro coercenda¹⁰⁴² tam execrabili¹⁰⁴³ praesumptione, id¹⁰⁴⁴ a¹⁰⁴⁵ sancto concilio iubetur, ut secundum formam canonum¹⁰⁴⁶ antiquorum detur **poenitentia**, <O93, f. 73ra> hoc est, ut **prius eum, quem¹⁰⁴⁷ sui poenitet facti a communione suspensum faciat inter reliquos poenitentes ad manus impositionem¹⁰⁴⁸ crebro recurrere**. Expleto autem satisfactionis tempore, sicuti sacerdotalis **contemplatio¹⁰⁴⁹ probaverit, eum communioni restituat¹⁰⁵⁰**. Hi¹⁰⁵¹ vero¹⁰⁵², qui¹⁰⁵³ ad¹⁰⁵⁴ propria¹⁰⁵⁵ vitia vel infra poenitentiae tempus vel post reconciliationem relabuntur, secundum priorum canonum severitate¹⁰⁵⁶ damnentur¹⁰⁵⁷.

XII Quicumque ab episcopo vel presbytero sanus vel infirmus poenitentiam postulat, id ante omnia episcopus¹⁰⁵⁸ observet et¹⁰⁵⁹ presbyter, ut, si vir est sive sanus sive infirmus, prius eum **tondat¹⁰⁶⁰** aut¹⁰⁶¹ in

cinere et cilicio habitum mutare faciat et sic poenitentiam¹⁰⁶² ei tradat. Si vero <V1341, f. 69vb> mulier fuerit, non accipiat poenitentiam, nisi prius aut¹⁰⁶³ velata fuerit aut mutaverit¹⁰⁶⁴ habitum. Saepius enim¹⁰⁶⁵ laicis vel¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ feminis tribuendo desidiose poenitentiam ad lamentanda rursum¹⁰⁶⁸ facinora post acceptam poenitentiam relabuntur.

XIII Inolita¹⁰⁶⁹ praesumptio usque adeo illicitis ausibus aditum patefecit, ut clerici conclericos¹⁰⁷⁰ suos relicto pontifice suo ad iudicia publica pertrahant. Proinde statuimus, ut¹⁰⁷¹ hoc de cetero non praesumatur¹⁰⁷². Si quis hoc praesumpserit facere, conventus¹⁰⁷³ et causam perdat et a communione efficiatur extraneus.<W411, f. 112v>

XIII <V630, f. 137rb> Noster¹⁰⁷⁴ hoc¹⁰⁷⁵ canonibus inserendum¹⁰⁷⁶ <E97, f. 310va> praecepit, ut Iudaeis non liceat christianas¹⁰⁷⁷ habere uxores vel concubinas neque mancipium christianum in usus¹⁰⁷⁸ proprios comparare, sed et filii¹⁰⁷⁹, qui ex tali coniugio nati sunt, assumendos esse ad baptismum¹⁰⁸⁰. Nulla officia publica eis¹⁰⁸¹ iniungantur, per quae¹⁰⁸² eis occasio tribuatur poenam christianis inferre. Si qui vero christiani ab eis iudaismo¹⁰⁸³ ritu¹⁰⁸⁴ sunt maculati vel etiam circumcisi non reddito pretio ad libertatem et religionem¹⁰⁸⁵ redeant christianam.

XV Si qui¹⁰⁸⁶ ex servis fiscalibus fortasse ecclesias construxerint¹⁰⁸⁷ easque de sua¹⁰⁸⁸ paupertate dotaverint¹⁰⁸⁹, hoc procuret episcopus prece¹⁰⁹⁰ sua auctoritate¹⁰⁹¹ confirmari¹⁰⁹².

XVI Quoniam pene¹⁰⁹³ per omnem Spaniam¹⁰⁹⁴ sive Galliam idolatriae sacrilegium¹⁰⁹⁵ inolevit, hoc cum consensu gloriosissimi principis sancta synodus ordinavit, ut omnis sacerdos¹⁰⁹⁶ in loco suo una cum iudice territorii¹⁰⁹⁷ sacrilegium¹⁰⁹⁸ memoratum studiose perquirat et¹⁰⁹⁹ exterminari¹¹⁰⁰ inventum¹¹⁰¹ non differat. Omnes vero, qui ad talem errorem concurrunt, sine¹¹⁰² discrimine¹¹⁰³, qua potuerint animadversione¹¹⁰⁴, coerceant. Quod si neglexerint, sciant se utrique excommunicationis periculum esse subituros. Si qui vero domini extirpare¹¹⁰⁵ hoc malum de¹¹⁰⁶ possessione sua neglexerint¹¹⁰⁷ vel familiae prohibere noluerint, ab episcopo et ipsi a communione pellantur.

XVII Dum multae¹¹⁰⁸ querelae¹¹⁰⁹ ad aures sancti¹¹¹⁰ concilii deferrentur, inter cetera tantae crudelitatis¹¹¹¹ est¹¹¹² opus nuntiatum¹¹¹³, quantum consedentium¹¹¹⁴ aures sacer<V1341, f. 70ra>dotum non possunt¹¹¹⁵ sustinere¹¹¹⁶, ut in quibusdam¹¹¹⁷ Spaniae¹¹¹⁸ partibus¹¹¹⁹ filios suos parentes interimant¹¹²⁰ fornicatione¹¹²¹ avidi, pietatis¹¹²² alieni. Quibus si taedium est filios numerosius¹¹²³ agere¹¹²⁴, prius¹¹²⁵ se ipsos debent¹¹²⁶ castigare a fornicatione. Nam dum causa propagandae prolis¹¹²⁷ sortiantur coniugia¹¹²⁸, parricidio et fornicatione tenentur obnoxii, qui filios¹¹²⁹ necando proprios docent se non pro filiis, sed pro libidine uxores¹¹³⁰ duxisse. Proinde tantum nefas ad cognitionem gloriosissimi domini¹¹³¹ nostri Recaredi regis perlatum est, cuius gloria dignata est iudicibus earundem partium imperare, ut amovendum¹¹³² tantum¹¹³³ facinus¹¹³⁴ diligenter cum sacerdote procurent¹¹³⁵ et habita severitate prohibeant. Ergo et sacerdotes locorum eorundem¹¹³⁶, in quibus sceleris huius immanitas <E97, f. 310vb> peragitur, sancta synodus praecipiendo¹¹³⁷ convenit, ut¹¹³⁸ idem¹¹³⁹ scelus cum iudice <V630, f. 137va> curiosius quaerunt¹¹⁴⁰ et sine capitali <O93, f. 73rb> vindicta acriori disciplina prohibeant.

XVIII Praecipit¹¹⁴¹ haec sancta et universalis synodus, ut stante priorum auctoritate canonum, quae bis in anno praecepit congregari¹¹⁴² concilia consulta itineris¹¹⁴³ longitudine et paupertate ecclesiarum Spaniae¹¹⁴⁴, semel in anno in loco¹¹⁴⁵, quem metropoli<W411, f. 113r>tanus elegerit, episcopi¹¹⁴⁶ congregentur¹¹⁴⁷. Iudices vero locorum vel actores¹¹⁴⁸ fiscalium patrimoniorum ex decreto domini nostri¹¹⁴⁹ simul cum sacerdotum¹¹⁵⁰ concilio autumnali¹¹⁵¹ tempore die Kal. Novembr. in unum conveniant¹¹⁵², ut discant, quam pie et iuste cum populis agere debeant, ne in angariis aut in operationibus¹¹⁵³ superfluis sive¹¹⁵⁴ privatum onerent¹¹⁵⁵ sive fiscalem gravent. Sint¹¹⁵⁶ etenim perspectores¹¹⁵⁷ episcopi secundum regiam¹¹⁵⁸ monitionem¹¹⁵⁹, qualiter iudices cum populis agant, ut ipsos praemonitos corrigant aut insolentias eorum auribus¹¹⁶⁰ principum¹¹⁶¹ innotescant. Quod si correptos emendare nequiverint¹¹⁶², et ab ecclesia et a communione¹¹⁶³ suspendant. A sacerdote vero et senioribus deliberetur¹¹⁶⁴, quid per¹¹⁶⁵ provincias in suo detrimento praestare debeant¹¹⁶⁶ iudices¹¹⁶⁷, si ad concilium non venerint. Concilium autem non solvatur, nisi locum prius elegerint, quo succedenti¹¹⁶⁸ tempore¹¹⁶⁹ iterum ad¹¹⁷⁰ concilium veniatur, ut iam¹¹⁷¹ non necesse habeat <V1341, f. 70rb> metropolitanus episcopus pro congregando concilio litteras destinare, si¹¹⁷² in priori¹¹⁷³ concilio tempus omnibus denuntiatur et locus.

XVIII Si¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ quidem contra omnem¹¹⁷⁶ auctoritatem¹¹⁷⁷ ecclesias, quas aedificaverint, postulanti consecrari, ut dotem, quam eidem¹¹⁷⁸ ecclesiae contulerint, censeant ad episcopi ordinationem non pertinere, quod factum¹¹⁷⁹ est¹¹⁸⁰ taliter¹¹⁸¹ in praeterito¹¹⁸², corrigatur¹¹⁸³ et in futuro¹¹⁸⁴, ne¹¹⁸⁵ fiat,

prohibetur¹¹⁸⁶. Sed¹¹⁸⁷ omnia secundum constitutionem antiquam ad episcopi ordinationem et potestatem pertineant.

XX Quia¹¹⁸⁸ cognovimus **episcopos per parrochias suas non sacerdotaliter¹¹⁸⁹, sed crudeliter desaevere**, et dum scriptum sit: Forma estote gregi non¹¹⁹⁰ ut dominantes in clero, exactionesque¹¹⁹¹ diocesis¹¹⁹² suae vel damna infligant¹¹⁹³. Ideoque¹¹⁹⁴ censem¹¹⁹⁵ <E97, f. 311ra> excepto, quod¹¹⁹⁶ veterum constitutiones a parrochiis habere iubent¹¹⁹⁷ episcopos, ut¹¹⁹⁸ alia illis, quae hucusque praesumpta sunt, denegentur, hoc est **neque in angariis presbyteris¹¹⁹⁹ aut diacones neque in aliquibus fatigent¹²⁰⁰ indictionibus¹²⁰¹**, ne videamur in ecclesia dei exactores <V630, f. 137vb> potius quam dei¹²⁰² pontifices nominari. Hi¹²⁰³ ¹²⁰⁴ vero **clerici tam vocales¹²⁰⁵, quam diocesani¹²⁰⁶**, qui se ab episcopo gravare¹²⁰⁷ cognoverint, **querelas suas ad metropolitanum¹²⁰⁸ deferre non differant**, ut¹²⁰⁹ metropolitanus non moretur eiusmodi praesumptiones coercere.

XXI **Ecclesiarum¹²¹⁰ ¹²¹¹ servos** et episcoporum vel omnium clericorum **a iudicibus vel actoribus publicis** in diversis **angariis** fatigari¹²¹² dolemus¹²¹³. Propter quod omne concilium a pietate gloriosissimi domini¹²¹⁴ nostri poposcit, ut tales deinceps ausus¹²¹⁵ inibeat, sed¹²¹⁶ servi¹²¹⁷ suprascriptorum¹²¹⁸ officiorum in eorum usibus vel ecclesiae laborent. Si qui vero iudicum aut actorum¹²¹⁹ clericum aut servum clericum vel ecclesiae in publicis ac privatis negotiis occupare voluerit¹²²⁰, a communione ecclesiastica, <W411, f. 113v> cui impedimentum facit, efficiatur¹²²¹ extraneus.

XXII Qui¹²²² divina vocatione ab hac vita recedunt, **cum psalmis tantummodo et psallentium vocibus debere ad sepulchra deferri**. Nam funeris¹²²³ precamen, quod vulgo defunctis cantari¹²²⁴ solet vel pectoribus¹²²⁵ se aut¹²²⁶ proximos aut familias cedere¹²²⁷ omnino prohibemus. Sufficiat autem, quod in spe¹²²⁸ resurrectionis christianorum corporibus famulatum¹²²⁹ divinum impenditur¹²³⁰ canticorum. Prohibet enim nos apostolus sanctus¹²³¹ <V1341, f. 70va> lugere defunctos <O93, f. 73va> dicens: De dormientibus autem nolo vos contristari, sicut et ceteri, qui spem non habent. Et dominus non flevit Lazarum mortuum, sed ad huius¹²³² vitae aerumnas ploravit resuscitandum¹²³³. Si enim¹²³⁴ potest hoc episcopus, omnes¹²³⁵ christianos prohibere agere non moretur. Religiosis¹²³⁶ tamen omnino aliter fieri non debere censem¹²³⁷. Sic enim christianorum per omnem¹²³⁷ mundum humari oportet¹²³⁸ corpora defunctorum.

XXIII Irreligiosa¹²³⁹ consuetudo est¹²⁴⁰, quam vulgus per sanctorum solemnitates agere consuevit. Populi, qui debent officia divina attendere¹²⁴¹, **saltationibus¹²⁴²** turpibus invigilant¹²⁴³ **cantica¹²⁴⁴** non solum mala¹²⁴⁵ canentes, sed et religiosorum¹²⁴⁶ officiis perstreptentes¹²⁴⁷. Hoc etenim¹²⁴⁸, ut¹²⁴⁹ ab omni Spania¹²⁵⁰ <E97, f. 311ra> depellatur¹²⁵¹, sacerdotum et iudicum¹²⁵² a concilio¹²⁵³ sancto curae committitur¹²⁵⁴.

INCIPIT EDICTUM¹²⁵⁵ REGIS IN CONFIRMATIONE¹²⁵⁶ CONCILII.

Gloriosissimus dominus¹²⁵⁷ Recaredus¹²⁵⁸ rex universorum¹²⁵⁹ sub regimine nostrae¹²⁶⁰ potestatis¹²⁶¹ consistentium¹²⁶² amatores¹²⁶³ vestri¹²⁶⁴ divina faciens veritas nostris principaliter sensibus inspiravit, ut causa instaurandae¹²⁶⁵ fidei ac disciplinae ecclesiasticae episcopus¹²⁶⁶ omnes Hispaniae¹²⁶⁷ nostro praesentari¹²⁶⁸ culmini¹²⁶⁹ iuberemus. Praecedente¹²⁷⁰ autem¹²⁷¹ diligenti et cauta deliberatione, sive¹²⁷² quae ad fidem convenient¹²⁷³ seu quae ad morum correctionem¹²⁷⁴ respiciunt, <V630, f. 138ra> sensus maturitate¹²⁷⁵ et intelligentiae¹²⁷⁶ gravitate¹²⁷⁷ constant¹²⁷⁸ esse digesta. Nostra proinde auctoritas hac¹²⁷⁹ **omnibus hominibus¹²⁸⁰ ad regnum nostrum pertinentibus iubet, ut, si¹²⁸¹ qua definita sunt in hoc sancto concilio acto¹²⁸² in urbe¹²⁸³ Toletana anno regni nostri feliciter quarto, nulli contemnere liceat, nullus praeterire praesumat**. Capitula¹²⁸⁴ enim¹²⁸⁵, quae sensibus nostris placita et disciplinae congrua a praesenti¹²⁸⁶ conscripta sunt synodo, in omni auctoritate sive clericorum¹²⁸⁷ sive quorumcumque¹²⁸⁸ omnium observentur et maneant, id est: de observatione priorum canonum; de symbolo proferendo a populis in ecclesia; de episcopis, ut eis non liceat rem alienare ecclesiae; ut episcopo liceat unam de parrochianis ecclesiis¹²⁸⁹ monasterium facere; ut episcopis et¹²⁹⁰ presbyteris et diaconibus ex heresi¹²⁹¹ conversis iam non¹²⁹² liceat misceri uxoris, <V1341, f. 70vb> vel quod hi¹²⁹³, qui semper catholici fuerint¹²⁹⁴, in cellu¹²⁹⁵ <W411, f. 114r> suis cum mulieribus extraneis non morentur; quod liberti ab episcopis vel¹²⁹⁵ aliis facti¹²⁹⁶ et ecclesiis¹²⁹⁷ commendati permanere debeant liberi; quod lectio in omnibus sacerdotalibus mensis legi debeat; quod clericos ex familiis fisci nostri nullus umquam a¹²⁹⁸ rege postulet¹²⁹⁹, et qui acceperit, irrita¹³⁰⁰ talis donatio maneat¹³⁰¹; de ecclesiis ab¹³⁰² heresi¹³⁰³ translatis¹³⁰⁴ ad episcopos¹³⁰⁵, in quorum sunt parrochiis, pertineant; de viduis, quod¹³⁰⁶, quae voluerint¹³⁰⁷, continentiam teneant, et quae nubere elegerint, quibus¹³⁰⁸ voluerint, nubant, aequae de¹³⁰⁹ virginibus; quod poenitentes secundum modum canonum antiquorum debeant agere <E97, f. 311va> poenitentiam; quod¹³¹⁰ qui voluerint poenitentiam agere prius tondantur¹³¹¹ aut habitum mutent; quod non liceat Iudaeis ducere¹³¹² de christianis uxores vel concubinas sive comparare mancipia christiana et iudaizare non liceat vel publica officia peragere; quod manere debeat firmum,

si servi fisci nostri ecclesias fecerint easque de peculio suo dotaverint¹³¹³; quod idolatriae cultum¹³¹⁴ a sacerdotibus vel iudicibus¹³¹⁵ exquirenda sit¹³¹⁶ atque exterminanda¹³¹⁷; quod quae¹³¹⁸ filium¹³¹⁹ suum necaverint¹³²⁰, a sacerdotibus vel a¹³²¹ iudicibus dstringantur; quod semel in anno ad concilium sacerdotes et iudices atque actores patrimonii nostri debeant convenire; quod ecclesiarum omnium causa¹³²² ad episcopi ordinationem pertinere debeat; quod sacerdotes moderanter agere debeant per parrochias¹³²³; quod servi ecclesiae sive clericorum non debeant a iudicibus vel¹³²⁴ nostris actoribus in aliqua¹³²⁵ angaria fatigari; quod religiosorum¹³²⁶ corpora cum hymnis et canticis tantum deferenda sint¹³²⁷ ad sepulchra; quod balmathiae¹³²⁸ et turpia¹³²⁹ cantica prohibenda¹³³⁰ sunt¹³³¹ a sanctorum sollempniis¹³³².

Has omnes constitutiones ecclesiasticas, quas summatim breviterque per<V630, f. 138rb>strinximus¹³³³, sicut plenius in canone continentur, manere perenni¹³³⁴ stabilitate sancimus. Si quis ergo clericus aut laicus <O93, f. 73vb> harum¹³³⁵ sanctionum¹³³⁶ oboediens esse noluerit, si episcopus, presbyter, diaconus aut clericus fuerit, ab omni concilio excommunicationi¹³³⁷ subiaceat, si vero laicus fuerit et honestioris¹³³⁸ loci persona est¹³³⁹, me<V1341, f. 71ra>dietatem¹³⁴⁰ facultatum¹³⁴¹ suarum amittat¹³⁴² fisci viribus profuturam¹³⁴³. Si vero minoris loci¹³⁴⁴ persona est, amissione rerum suarum multatus¹³⁴⁵ in exilium¹³⁴⁶ deputetur¹³⁴⁷. Flavius Recaredus rex hanc deliberationem, quam cum sancta definimus¹³⁴⁸ synodo, confirmans subscripsi. Masona in Christi nomine ecclesiae catholicae Emeretensis metropolitani episcopus provinciae Lusitani¹³⁴⁹ eis¹³⁵⁰ constitutionibus quibus in urbe¹³⁵¹ Toletana interfui¹³⁵², manu mea subscripsi. Similiter et alii episcopi subscripserunt, id¹³⁵³ ¹³⁵⁴ est LXVIII¹³⁵⁵.

O93, f. 73vb; V630, f. 138rb; W411, f. 114r; V1341, f. 71ra; E97, f. 311va

- 1 XXXVIII *fehlt* V630; V1341; E97
- 2 INCIPIT *fehlt* W411
- 3 SIDONUS O93
- 4 XX *fehlt* W411
- 5 ARRIATIA] arriati ab W411; ARRII V630; V1341; arriana E97
- 6 hispania E97
- 7 piismo V630
- 8 domino W411; V1341
- 9 civitate regia Toletana] civitatem regiam toletanam W411
- 10 regia *korr. aus* regi O93
- 11 hispani• *korr. aus* spani• E97
- 12 galliae *korr. aus* gallae V630; galliti• *korr. aus* galli• E97
- 13 scripturi *korr. aus* scripti W411
- 14 sineritate] SINE HEREDITATE W411
- 15 idem] ID EST W411
- 16 regiminis *korr. aus* regimini V1341
- 17 sui V630; V1341; E97
- 18 tonto O93
- 19 agerunt W411
- 20 memoratus *fehlt* W411
- 21 sanctissimus] sanctissimus idem W411
- 22 reor *korr. aus* re O93
- 23 reor esse] ores sed W411
- 24 duobis W411
- 25 reverentissimi] reverentis summi W411
- 26 ecclesiastice *korr. aus* ecclesiasce W411
- 27 nostrae vos *korr. aus* nostrae O93
- 28 devocaverim W411
- 29 quis *korr. aus* quae V1341
- 30 decursis E97
- 31 obic•m depellere *korr. aus* obici•nde pellere V1341
- 32 ecclesiastica W411
- 33 sit *fehlt* E97
- 34 gradui O93; gradii W411; gradus E97
- 35 dei V630; W411; V1341; E97
- 36 adomneo W411
- 37 exhortor *korr. aus* hortor V1341
- 38 operam dare] operanda W411
- 39 quae W411

- 40 nobis E97
41 agente E97
42 relegiosissimo W411
43 concilio in *korr. aus concilio O93*
44 octabo W411
45 idum W411
46 resedissent W411
47 communicat *korr. aus communicans V630*
48 divino *korr. aus devino V1341*
49 flamine *korr. aus flumine V630*
50 spanie W411; hispania E97
51 multos post discessum] post multos a decessu E97
52 et *fehlt W411*
53 peragendum W411
54 congregavimus] congregande crevimus W411
55 omnibus E97
56 ipsa V630; ipsi] ipsi et W411
57 spe nostra] spanie nostre W411
58 domum W411
59 conscripta atque allegata] conscriptum atque allegatum E97
60 adligata W411
61 notescimus W411
62 ergo E97
63 examinata] examinetur ut E97
64 omni W411
65 susceptum W411
66 domum W411
67 recensitum W411
68 nos W411
69 cur• *korr. aus cor• O93*
70 meminimus *korr. aus neminimus V630*
71 prestringi W411
72 nec *korr. aus ne O93; ne W411*
73 cultu V630; V1341
74 deputemus E97
75 salutem W411
76 qua V630; W411; V1341; E97
77 dignus *korr. aus dignus est V630*
78 extollimur *korr. aus extollimus V630; extollimur E97*
79 providie W411
80 a deo] ad deum W411
81 pro tantis] portantis W411
82 omnipotenti• *korr. aus omnipotenti V630*
83 credi *korr. aus redi V630*
84 est ut *korr. aus est O93*
85 quoqualem W411
86 quo•ternum W411
87 idem] idem sit V630; W411; V1341; E97
88 ingenitus] ex genitor W411; et genitor E97
89 pater] pater pater O93
90 genuerit E97
91 in *fehlt W411*
92 subsistat] subsistat pater ex quo sit filius ipse vero ex nullo sit alio Filius qui (V1341: quia) habeat patrem sed sine initio et sine diminutione in ea qua patri coequalis (W411: quoequalis) et coaeternus (W411: quoaeternus) est divinitate subsistat W411; V1341; E97
93 Spiritusque] Spiritus quoque E97
94 praedicandus est *korr. aus praedicandus O93*
95 unius *korr. aus unus V630; unus W411*
96 Tertia W411
97 vero *fehlt W411*

98 habeat W411
99 in *fehlt* V630; W411
100 *essentiam* W411
101 cuius] cuius in W411
102 *natura* E97
103 *assumpta korr. aus adsumpta* V630
104 *damnata korr. aus damnato* V630
105 *se* W411
106 *sentire* W411
107 *sententia* V630; *iustitie* W411
108 *si korr. aus sic* O93; *sic* W411
109 *eadem* V630; W411; V1341
110 *unitate* W411
111 *quantis* E97
112 *hispanias* E97
113 *adverse* W411; E97
114 *molestis* W411
115 *catholicis* W411
116 *sui* W411
117 *heresis* W411
118 *animositate* W411; E97
119 *perfidei* W411
120 *re* W411; E97
121 *conspicitis* E97
122 *scalore* W411
123 *e* W411; *hoc] hoc ipsum* E97
124 *obtinatione* W411
125 *relegionis* W411
126 *consortio* W411
127 *revocarem korr. aus revocarem* V630; *remvocarem* W411
128 *opinatissima* E97
129 *ad* W411
130 *tamen] tamen corde* E97
131 *in eo] meo* E97
132 *in eo assensus] meum assensum* W411
133 *assensui korr. aus assensu* V630; *assensui* E97
134 *participat* E97
135 *maternos* O93; W411
136 *sinu] usis* W411
137 *uberibus korr. aus uberius* O93
138 *conversio ad korr. aus conversio* O93
139 *quin immo] qui nemo* W411
140 *aliorum* E97
141 *iudicio* V1341
142 *vitio in heresim deductam] in heresim deductam vitio* W411
143 *deducta* E97
144 *revocabimus* W411; *revocavimus] est revocata* E97
145 *ad* W411
146 *vestras manus] manus vestras* E97
147 *mici* W411
148 *inmarcissibilis* O93; *inmarciscibilis* W411; *inmarcessibilis* E97
149 *si hi] suc* W411
150 *ii* E97
151 *qui] qui se* E97
152 *unitate* W411
153 *transtulerunt* E97
154 *et* *fehlt* V630
155 *stabiliter korr. aus stabilite* V630
156 *ergo* E97
157 *nostro* W411

158 unitate W411
 159 pertrae korr. aus pertre W411
 160 catholicis eos] eos catholicis korr. aus eos V630
 161 *interlinear* vel tum E97
 162 toto W411
 163 cognitio V630
 164 instructi korr. aus instricti V630
 165 ex toto *fehlt* W411
 166 ex solido *fehlt* V630
 167 errores] errore sis W411
 168 pernitiose W411
 169 amplecti korr. aus amplectere V630; amplecti E97
 170 Ceterum korr. aus Ceteri O93
 171 clarissime W411
 172 teneant W411
 173 patenti E97
 174 avertant W411
 175 prospexi V630; W411; V1341; E97
 176 quam W411
 177 vel E97
 178 divinitatem korr. aus divitatem O93
 179 tamquam] tamquam quam W411
 180 conspectu W411
 181 quam *fehlt* W411; E97
 182 Timotheo *fehlt* W411
 183 et veritatem tuam *fehlt* V630
 184 Et E97
 185 Timotheo *fehlt* W411
 186 bonum korr. aus boni V630
 187 viam V630
 188 est W411
 189 confiteri] confessurum se E97
 190 expetit W411
 191 corde credimus] credimus corde V630; V1341; E97
 192 quo korr. aus quod V630; quod W411
 193 Corde enim creditur *fehlt* W411
 194 oris W411
 195 sic W411
 196 degenerere W411
 197 substantia V630; W411; E97
 198 a *fehlt* W411
 199 sancta W411
 200 sinodam W411
 201 dei *fehlt* W411
 202 obsorvo V630
 203 concilii et honoro] et honor concilii W411
 204 ea *fehlt* W411
 205 qua W411
 206 tricentorum W411
 207 episcopopalis W411
 208 constantinopoli E97
 209 Macedonium spiritus] macidonio episcopo W411
 210 ad V1341
 211 unitate et essentia] unitatem et essentiam W411
 212 congregantem W411
 213 Prima quoque Ephesina] prime quoque eph•sene W411
 214 Prima quoque Ephesina synodus] Prim• quoque ephesin• synodi E97
 215 quae *fehlt* W411
 216 lata korr. aus leta V1341
 217 honor O93; W411

218 plenam E97
 219 euticeten W411
 220 omnia W411
 221 reverent *korr. aus* re urent O93; referenter W411
 222 suscipi W411
 223 ipsis suprascriptis] issu quas scriptis W411
 224 referentia W411
 225 monumentis *korr. aus* monumentis V630; monimentis E97
 226 et W411
 227 relegiosis W411
 228 aut W411
 229 geniti W411
 230 fidem W411
 231 catholica] catholica deo W411
 232 crederunt W411
 233 audire W411
 234 renovatam *korr. aus* renovatum V630; renotatam W411
 235 et *fehlt* W411; et] et eorum E97
 236 eorum *fehlt* E97
 237 roboratam *korr. aus* roboratum V630
 238 hominum W411
 239 fidelium *fehlt* W411
 240 ut] ad instruendas E97
 241 egentes W411
 242 quarum W411
 243 quid W411
 244 ergo W411; relicto] de reliquo V630; V1341
 245 perceperint V630
 246 quem] que in W411
 247 contes W411; confitentesque V1341
 248 confitentes eiusque] confitentesque V1341
 249 quae V630; eius E97
 250 collocare *korr. aus* collocati O93
 251 Quod *fehlt* W411
 252 creatam W411
 253 munimine W411
 254 principant W411
 255 et W411
 256 fidelibus] fidelibus in E97
 257 fidelibus W411
 258 confessionis W411
 259 sancta W411
 260 et *fehlt* W411
 261 constitutiones W411
 262 contesuid W411
 263 et *fehlt* V630; V1341
 264 INCIPIT FIDES A SANCTO NICENO CONCILIO] SYMBOLUM FIDEI TRECENTORUM DECEM ET OCTO PATRUM E97
 265 visibilium] visibilium necnon E97
 266 factorem E97
 267 Iesum] iesum christum E97
 268 de patre natum] natum ex patre E97
 269 ex E97
 270 creatum E97
 271 patri V630; W411; V1341; patris *fehlt* E97
 272 quae in caelo et quae in terra] celestia et terrena E97
 273 nos] nos homines E97
 274 nostram sautem] salutem nostram E97
 275 descendit W411
 276 est] est et E97

277 et *fehlt* E97
 278 c•lum E97
 279 inde venturus] venturus inde E97
 280 venturus] venturus est V630; W411; V1341
 281 dicuntur W411
 282 et W411; erat] erat tempus E97
 283 priusquam E97
 284 extantibus W411; subsistentibus E97
 285 subsistentia *korr. aus* subsistentia O93; substantia W411; essentia E97
 286 dicunt] dicunt mutabilem V630
 287 aut] aut trepton hoc est E97
 288 convertibilem] convertibilem vel mutabilem *korr. aus* convertibilem V1341; convertibilem vel mutabilem E97
 289 dei] dei hos E97
 290 PATRES *fehlt* E97
 291 PATRES CL] CL PATRES W411
 292 VOCE, QUI CONSTANTINOPOLIM CONGREGATI SUNT] MAGNE NICENE SINODO W411
 293 CONTANTINOPOLI E97
 294 hoc est *korr. aus* hoc W411
 295 patre *korr. aus* patri O93; patris W411
 296 et *fehlt* W411
 297 nos] nos homines E97
 298 ex V630
 299 virgine] virgine et E97
 300 et *fehlt* W411
 301 est et *fehlt* W411
 302 sedet V630; V1341; E97
 303 in W411
 304 vivificatorem *korr. aus* vivificantem V630
 305 prophetas] prophetas in W411
 306 baptismum W411
 307 remissione W411
 308 mortuorum] mortuorum et E97
 309 Amen *fehlt* W411
 310 INCIPIT W411; V1341; E97
 311 TRACTATUS] tractatus fidei sancti E97
 312 Sufficerat W411
 313 quoniam] quoniam hii W411
 314 partiunt W411
 315 quidem W411
 316 virginei] divine hi W411
 317 factam *fehlt* V630
 318 ad *fehlt* W411
 319 salu W411
 320 confusionum V630; confessionem W411; confusionemque *korr. aus* confessionemque V1341; confessionemque E97
 321 hominem W411
 322 machinationem *korr. aus* mationem V1341
 323 praecipue V630; W411; V1341; E97
 324 spiritu V630; spiritui *korr. aus* spiritu V1341
 325 quadraginta W411
 326 constantinopolitana *korr. aus* constantinopolitani E97
 327 convenientiam W411
 328 illi *korr. aus* illa O93
 329 deicientes W411
 330 dominationem V630; W411; E97; dominationem *korr. aus* damnationem V1341
 331 manifestant V630
 332 ut W411
 333 natus est *korr. aus* natus O93
 334 condam W411

335 viri Cyrilli] virilli W411
336 congruas et] congruasset W411
337 suscipiat W411
338 ad *fehlt* W411
339 confortationem W411
340 nestoria W411; nestorian• *korr. aus* nestorin• E97
341 menti W411
342 amentiae] amentiae et V630
343 relegioso W411
344 capiunt V630; E97
345 populum W411
346 archeepiscopi W411
347 flavianum *korr. aus* flavianam V630
348 archiepiscopum *korr. aus* archiepiscopo V630; archeepiscopo W411
349 queque W411
350 confessione W411; confessioni *korr. aus* confessione V1341
351 communem *korr. aus* communionem W411
352 quandam V630; W411; E97; *quandam korr. aus* quandam V1341
353 paginam *korr. aus* paginum V1341
354 exsistantem W411
355 relegionis W411; religionis *korr. aus* regionis E97
356 exsecratour W411
357 temperamentum *korr. aus* temperatum V630; temperatum V1341
358 confusionem V630; E97; *confusionem korr. aus* confessionem V1341
359 adversatur *korr. aus* adversantur W411
360 quidam W411
361 adnuntiationem W411
362 naturas, unam vero post adunationem *fehlt* W411; E97
363 confingunt V630; E97; *confinguntur W411; confingunt korr. aus* confingunt V1341
364 anathema facit] anathematizat E97
365 unam W411
366 eundemque filium *korr. aus* eundemque O93
367 corpori W411
368 divinitate W411
369 nobiscum, per omnia similem nobis absque peccato *korr. aus* nobiscum V630
370 proter O93
371 marie W411
372 dei genetrice] degenetricem W411
373 eundem W411
374 duabus naturis] duas naturas W411
375 indivise *korr. aus* indovise O93
376 cognoscendum E97
377 humanitatem W411
378 una *korr. aus* via V1341
379 una coeuntem persona unoque statu concurrentem, non in duabus personis] unam coeuntem personam unumque statum concurrente, non in duas personas E97
380 coeunte V630; W411
381 unoque] uno qui W411
382 concurrente V630; W411
383 exordium W411
384 de eo *korr. aus* deo O93
385 omnis W411
386 ordinati W411
387 sancta *korr. aus* sanctae V630
388 alia O93
389 aliud V630
390 vel *fehlt* W411
391 egentibus W411
392 ex W411
393 se *fehlt* V630; W411; E97

394 episcopus *korr. aus* episcopus O93; V1341
 395 episcopopatu W411
 396 cleros O93; W411; clericos *korr. aus* cleros V1341
 397 clero] clero precipimus V630
 398 manacia W411
 399 feriri *korr. aus* ferri O93; fieri W411
 400 orbe W411
 401 catholica *korr. aus* catholicam V1341
 402 mead W411
 403 dexteram W411
 404 protegente *korr. aus* pro gente O93
 405 BADDO W411; badda V630; V1341
 406 GLORIOSISSIMA W411
 407 fabore W411
 408 I *fehlt* V630; E97
 409 SPIRITU W411
 410 suae *fehlt* V630; V1341; E97
 411 II *fehlt* V630; E97
 412 sanguini O93
 413; E97 III *fehlt* V630
 414 qui E97
 415 IIII *fehlt* V630; E97
 416 Cui a *korr. aus* Cui V1341
 417 regi *korr. aus* rege O93; rege W411
 418 V *fehlt* V630; E97
 419 rege W411
 420 VI *fehlt* V630; E97
 421 et *fehlt* V630; W411
 422 vero *fehlt* V630; V1341; E97
 423 rege W411
 424 VII *fehlt* V630; E97
 425 VIII *fehlt* V630; E97
 426 VIII *fehlt* V630; E97
 427 EST W411
 428 glorificabit W411
 429 spiritu W411
 430 CHRISTI ITEM *korr. aus* CHRISTI V1341
 431 professio E97
 432 EEPISCOPORUM V630
 433 presbyterorum] presbyterorum diaconorum E97
 434 plurimorum E97
 435 suscripserunt *korr. aus* scripserunt W411
 436 unus *korr. aus* unius W411
 437 relegiosos W411
 438 clericos *fehlt* W411
 439 ex *fehlt* V630
 440 heresi E97
 441 ariano W411
 442 conversos *korr. aus* conversos eius W411
 443 huiusmodi E97
 444 ad W411
 445 propellimur W411
 446 qui W411
 447 heresi *korr. aus* herese V630; heresi E97
 448 intra] intra dei W411
 449 Nam] nam sicut W411; Nam quia E97
 450 didicimus E97
 451 et *fehlt* W411
 452 salute W411
 453 confitere W411

454 audito W411
 455 respuistis V630
 456 si *fehlt* W411
 457 eadem W411
 458 firmet W411
 459 sed W411
 460 confessione V630; consensione W411; confessionis V1341
 461 proximos W411; V1341
 462 fidei sanctae adstipulatione monstretis. Eo itaque fiet, ut et vos *fehlt* V630; V1341
 463 exsignitas W411
 464 nihil O93
 465 potuerit W411
 466 talem W411
 467 perfidei W411
 468 hominibus W411
 469 condicibus W411
 470 predamnaret W411
 471 ad W411; ut E97
 472 detestante W411
 473 hereseos] ere eos W411
 474 splendide W411; splendidissimo E97
 475 habitum W411
 476 genus W411
 477 erigimus W411
 478 recaredum *korr. aus* recadum O93
 479 hac die ad] ad dei E97
 480 di W411
 481 ad *fehlt* W411
 482 superstitionibus *korr. aus* superstitionibus O93; subprestitionibus W411; superstitionibus V1341
 483 pariter W411
 484 tamen E97
 485 catholicae *fehlt* E97
 486 quam W411
 487 petis W411
 488 promptissime *korr. aus* proptissime O93; proptissime..W411
 489 ac *fehlt* W411
 490 nobis] nobis de W411
 491 persuadite W411
 492 faciemus *fehlt* W411
 493 devotione W411
 494 avexit W411
 495 verius *fehlt* E97
 496 fraternitas W411; E97
 497 patefecerit W411; patefaecerit *korr. aus* patefacerit E97
 498 qui fidem *korr. aus* quidem V1341
 499 orrio W411
 500 ad nos] a nobis W411
 501 damnata W411
 502 Christum *fehlt* W411
 503 credidit V630; credet W411
 504 •ternum W411
 505 quoessentialem W411
 506 agnoscit *korr. aus* agnoscat V630
 507 iuxta deitatem *fehlt* W411
 508 patre V630; W411; V1341; E97
 509 asseruerit *korr. aus* asseruit O93; assueruit *korr. aus* assuerunt W411
 510 esse *fehlt* E97
 511 omnipotentiae] homini potentie W411
 512 deum W411
 513 quae] quae deus E97

514 initium *korr. aus* initio W411
 515 visibilium W411
 516 catholicam] catholicam confitetur E97
 517 ecclesiam] in ecclesia V630; V1341
 518 quem W411
 519 prim *korr. aus* primm V1341
 520 primi Ephesini] prima ephesina V630
 521 epheseni W411; V1341
 522 filium] filium et spiritum sanctum W411; E97
 523 honor W411
 524 sit *fehlt* E97
 525 glorificandos et] glorificando sed W411
 526 sit *fehlt* E97
 527 sacrilegum V630; W411; V1341; E97
 528 credet W411
 529 sit *fehlt* E97
 530 detestabilem *korr. aus* detestabilem W411
 531 leubigildi W411; levigildi E97
 532 nobis *korr. aus* nobis a nobis V1341
 533 arrianum V630
 534 quam E97
 535 quo male a] cum alia W411
 536 continentur V630; V1341
 537 sit *fehlt* E97
 538 sit in aeternum] in •ternum sit Quicumque crimine nostr• concilium non ex toto corde respuerit et damnaverit anathema sit W411
 539 herese W411
 540 de tota] dota W411
 541 esse E97
 542 conversus W411
 543 est W411
 544 succes W411; pr•cessores E97
 545 heresi *korr. aus* herese V630; heresi E97
 546 herese Arriana] heresem arrianam W411
 547 atque apostolicam nunc intra ecclesiam catholicam *fehlt* E97
 548 religiosissimus *korr. aus* regiosissimus O93; pr•legiosissimus W411
 549 permittimus V630
 550 creditur et] crediture W411
 551 Cuius W411
 552 marathana V630
 553 adventum W411
 554 et *fehlt* W411
 555 constantinopolitani *korr. aus* constantini V630
 556 veram W411
 557 ephesini *korr. aus* epheseni O93; epheseni W411; V1341; ephesen• E97
 558 sinodus W411
 559 eam E97
 560 ea non *korr. aus* e O93; ea non *fehlt* W411
 561 orthodoxorum *korr. aus* ortodorum O93; or W411
 562 consola W411
 563 epheseni O93; W411; V1341; E97
 564 recipit V630; W411; E97
 565 Proinde] Proinde et V630
 566 faventium V630
 567 subscribimus V630; V1341; E97
 568 Niceni] niceni constantinopolitani E97
 569 epheseni O93; W411; V1341; E97
 570 Ephesini] ephesini constantinopolitani V630
 571 et E97
 572 gratissimas W411

573 confessione *korr. aus* consensione V630
 574 vera W411; veras E97
 575 et *fehlt* E97
 576 subscribimus, *interlinear* vel s E97
 577 quam] quam quae V630
 578 trinitatem O93
 579 nihil his verius *fehlt* W411
 580 unigeniti *korr. aus* unigeni O93
 581 humanu W411
 582 cogitatione W411; contagione V630; V1341; E97
 583 et W411; E97
 584 uterque W411
 585 sit W411
 586 plena W411
 587 veritate W411
 588 et W411
 589 credatur V630
 590 dubitationes W411
 591 depravare *korr. aus* deprevare W411
 592 fide vel communione catholica] fidem vel communionem catholicam W411 W411
 593 domino E97
 594 se *fehlt* W411; V630; sese V1341; E97
 595 separare] egredisse parari W411
 596 dissociari W411
 597 voluerint W411
 598 sint W411
 599 obnoxii W411
 600 sancta ecclesia] ecclesia sancta W411
 601 pacatissime *korr. aus* patissime O93; pacatissime] pc cantissime W411; pacatissime *korr. aus* peccatissime E97
 602 que W411
 603 fuerint] fuerint crediderint W411
 604 communicaverint W411
 605 hii W411
 606 a W411
 607 ab origine] a constitutione W411
 608 quis W411
 609 recesserint *korr. aus* recesserit O93; secesserint W411
 610 hii W411
 611 diabulo W411
 612 qu•cum W411
 613 in W411
 614 christo cui *korr. aus* christo E97
 615 qui W411
 616 saeculorum] saeculorum amen W411; E97
 617 In E97 *fehlen an dieser Stelle die drei Glaubensbekenntnisse von Nikäa, Konstantinopel und Chalkedon.*
 618 EDITA *korr. aus* EDICTA W411
 619 propter nos *korr. aus* propter V630
 620 venturus est *korr. aus* venturus O93
 621 substantia W411
 622 IN CONCILIO CONSTANTINOPOLITANO] CONSONA MAGNE NICENI SINODIS W411
 623 unum] unum dominum V630; W411; V1341
 624 descendit W411
 625 sepultus *korr. aus* sepeltus W411
 626 sedit W411
 627 a W411
 628 in *fehlt* V630; W411; V1341
 629 vivificantem V630; V1341
 630 propehtas *korr. aus* prophetas in W411
 631 Confitemur *korr. aus* Confiteremur O93

632 remissione W411
 633 ITEM TRACTATUS CHALCEDONENSIS CONCILII *fehlt* W411
 634 CHALCEDONENSIS CONCILII] CONCILII CALCIDONENSIS V630; V1341
 635 Sufficerat W411
 636 edocet *korr. aus* edocet et incarnationem dominicam edocet V630
 637 hii W411
 638 destruere V630
 639 novitate W411
 640 miserium W411
 641 audiant W411
 642 divini W411
 643 denegare V630
 644 temporamentum W411
 645 confessionemqu• W411
 646 pascibilem W411
 647 confusione V630; confusione *korr. aus* confessionem V1341
 648 matinationem W411
 649 sancta et magna] sanctam et magnam W411
 650 docensi W411
 651 octo] octo episcoporum V630; V1341
 652 propter eos *korr. aus* propter V1341
 653 spiritui *korr. aus* spiritu V1341; spiritu V630
 654 spiritus sancti] episcopi W411
 655 etiam] etiam illi W411
 656 deest W411
 657 quid W411
 658 omnem W411
 659 condam W411
 660 sinodas W411
 661 ad *fehlt* W411
 662 consenientets *korr. aus* consientientes V630; consentientes *fehlt* W411
 663 confortationem W411
 664 et ad *fehlt* W411
 665 ad *fehlt* V630
 666 interpretationem] interpretatione vero W411
 667 relegioso W411
 668 salutis V630; V1341
 669 epistolas W411
 670 arch•episcopi W411
 671 ac W411
 672 arch•episcopi W411
 673 euticeris W411
 674 magne W411
 675 confessione W411
 676 concordat V630
 677 communem *korr. aus* communionem V630; communionem W411
 678 lireligionis O93; relegionis W411
 679 subiuxit W411
 680 adserre W411
 681 repellat W411
 682 duabus naturis] duas naturas W411
 683 temperamentum *korr. aus* temperamentum O93
 684 confessionem W411
 685 argumentantur *korr. aus* argmentantur O93; argumentatur W411
 686 adversatur *korr. aus* adversantur W411
 687 lestem W411
 688 substantiam W411
 689 asseruit V630; V1341
 690 abiciente W411
 691 adnuntiationem W411

692 naturas domini] naturas *korr. aus* naturas deum V630
 693 vero post *korr. aus* vero O93
 694 adnuntiationem W411
 695 Christum *fehlt* W411
 696 unitatem W411
 697 divinitatem unius cum patre naturae, secundum humanitatem eundem unius naturae *korr. aus* divinitatem O93
 698 naturae] natur• nobiscum W411
 699 quidam W411
 700 secundum *korr. aus* secun W411
 701 duabus naturis] duas naturas W411
 702 inconfusio W411
 703 patriendum W411
 704 eandemque W411
 705 exsordio W411
 706 patrum V630; W411; V1341
 707 His *fehlt* W411
 708 omni] omni utique W411
 709 ordinatis *korr. aus* ordinata V630; ordinatis] ordinata is W411
 710 aut *korr. aus* au V630; aut W411; V1341
 711 audent] audent aut W411
 712 converti ad] convertiam W411
 713 ex W411
 714 episcopos *korr. aus* episcopus V1341
 715 episcopatu] episcopo aut tu W411
 716 clericos *korr. aus* clericis O93; cleros W411
 717 praecipimus *fehlt* W411
 718 vel W411
 719 anath• W411
 720 fieri W411
 721 in Christi nomine episcopus] episcopus in Christi nomine V630; V1341
 722 heresi W411; heresem V1341
 723 arriane W411
 724 domatis O93; dogmate W411
 725 damnata W411
 726 catholica *korr. aus* catholicam O93
 727 heresi W411
 728 arrianae W411
 729 dogmate W411
 730 damnata W411
 731 toto corde *korr. aus* toto V630
 732 vuigiliscus V630; W411; E97; vuiligiscus V1341
 733 heresi W411
 734 arriane W411
 735 dogmate W411
 736 damnata W411
 737 catholicam *korr. aus* catholicam catholicam V630
 738 civitatis Vesensis *fehlt* V630
 739 Vesensis] sue sensis W411
 740 heresi W411
 741 arrianae W411
 742 dogmate W411
 743 damnata W411
 744 civitatis Tudensis episcopus] episcopus civitatis Tudensis V630; V1341; E97
 745 heresi W411
 746 arriane W411
 747 dogmata W411
 748 damnata W411
 749 catholicam quam *korr. aus* catholicam O93
 750 Beccile W411

751 heresi W411
752 arriane W411
753 dogmata W411
754 damnata W411
755 portacalensis E97
756 heresi W411
757 arriane W411
758 dogmata W411
759 damnata W411
760 Eriusclus V630; Friusclus V1341; E97
761 desertosane V630
762 heresi korr. aus herese W411
763 arriane W411
764 dogmata W411
765 damnata W411
766 sanctam fehlt W411
767 herese W411
768 arriane W411
769 conversi korr. aus conversa O93
770 inlustri W411
771 proceri W411
772 Eleva V1341; E97
773 subscripserunt] subscripserunt PROLOGUS E97
774 gothicae korr. aus gotiae O93
775 gloriosissimus korr. aus gloriosissimis O93
776 domnus korr. aus dominus O93; dominus V630; V1341; E97
777 pro reparandis] properandis V630
778 reparandos W411
779 confirmandos W411
780 *interlinear* vel regulis E97
781 moribus korr. aus morbus O93; mores W411
782 affatus V630; V1341; E97
783 modum korr. aus modo O93
784 quoadusque korr. aus quoadque O93; quodadusque V630; quam W411
785 constiterit korr. aus constituerit O93; constituerit W411
786 gloriosius korr. aus glorius V1341
787 eminent korr. aus enim et V1341
788 prospiciendae] prospicienda et W411
789 commoditati korr. aus commodati O93
790 ad W411
791 At V630; E97; Ad W411
792 populis V630; W411
793 regimini W411
794 positus V630
795 gubernentur korr. aus gubernantur O93; gubernetur W411
796 ad ea quae sunt] adque W411
797 scire W411
798 motibus, *interlinear* vel ri E97
799 regi• W411
800 pace W411; pacis korr. aus paci V1341
801 propacande W411; propagandae korr. aus pagandae V1341
802 inare W411
803 sublima W411
804 serena lucis] serena luce W411
805 ostendere, sic enim agit, qui multiplici bono se a deo remunerari confidit korr. aus ostendere O93
806 bono fehlt V630; V1341
807 bono se] se dono E97
808 a deo fehlt E97
809 confidit, *interlinear* vel ten E97
810 confidat W411; contendit V630; V1341

811 id *korr. aus* id quam O93; id] id quam W411
 812 *augit* W411
 813 hanc, *interlinear* vel iam E97
 814 plenam W411; plena *korr. aus* plana V1341
 815 simul *korr. aus* simulque O93; simulque W411
 816 adhuc *korr. aus* a deo O93; ad W411; adhuc] a deo V630; V1341
 817 necessarium *korr. aus* necessario O93; necessario V630; W411; V1341; E97
 818 deo] deo qui W411
 819 roborandam *korr. aus* roborandum O93
 820 conversionem omnes Spaniarum et Galliae ecclesiae hanc regulam servant, omni sacrificii tempore ante communicationem *korr. aus* conversionem O93
 821 omnes *korr. aus* omnem V630
 822 hispaniarum E97
 823 galliae *korr. aus* gallia V630; gallici• *korr. aus* galli• E97
 824 servant] servant ut E97
 825 communicationem *korr. aus* communionem O93; communionem W411
 826 corporis *korr. aus* corpus V630
 827 et V630; W411; E97
 828 iusta W411
 829 more W411
 830 quid W411
 831 credulitate W411
 832 neteant W411
 833 si W411
 834 corda *korr. aus* corde V630; V1341
 835 fide *korr. aus* fide fide O93
 836 percipiendum *korr. aus* precipiendum V630
 837 exhibeat V630; V1341
 838 conservata in dei ecclesia et fidelium ex solido (ex solido *korr. aus* sollicitudo) corroboratur credulitas et perfidia infidelium confutata ad *korr. aus* conservata O93
 839 ex] ex hoc *korr. aus* ex V1341
 840 sollicitudo V1341; sollicitudine *korr. aus* sollicitudo V630; solido] hoc sollicitudo E97
 841 corroboratur] corroboratur et V630; V1341; E97
 842 concitata V630; V1341; computata W411
 843 ad *fehlt* W411
 844 cognoscit E97
 845 facile E97
 846 facillime inclinatur nec se quisquam iam de ignorantia fidei excusabit a culpa, quando universorum ore cognoscit *fehlt* V630; V1341
 847 excusabit *korr. aus* excusabat O93
 848 quid *korr. aus* qui O93
 849 teneant W411
 850 credat *korr. aus* creda O93; credat *korr. aus* credit V1341
 851 capitolis W411
 852 qui W411
 853 adiciendi W411
 854 referentia W411
 855 praeponite W411
 856 symbolum W411
 857 dicente W411
 858 cetero *korr. aus* cetro O93
 859 autem] autem de E97
 860 motibus, *interlinear* vel ri E97
 861 terminata V630; W411
 862 prohibite W411
 863 et] et ea W411; V1341; E97
 864 debent *korr. aus* debeant W411
 865 immobile W411
 866 firmitate O93; W411; V1341
 867 INCIPIT W411

868 QUA W411
 869 TOLETANA URBE] TOLITANAM URBEM W411
 870 CONSTITUTI W411
 871 concilium *korr. aus conciliorum* V630
 872 dei W411
 873 necessitate W411
 874 de E97
 875 parrochianis E97
 876 monasterio W411
 877 levitae] levit• non sub uno conclavi E97
 878 suis *fehlt* E97
 879 Ut servus] De servis *korr. aus* Ut servus E97
 880 manumissis *korr. aus* manumissus E97
 881 se W411
 882 libertati E97
 883 clericus W411
 884 donentur V630; W411; V1341; E97
 885 ecclesia *korr. aus* ecclesie W411
 886 viduis] viduis vel virginibus E97
 887 *Rubrik]* Qualiter poenitentia detur et de his qui infra poenitentiam vel post reconciliationem ad vitia relabuntur E97
 888 est *fehlt* W411
 889 tondeatur *korr. aus* tondatur V630
 890 *Rubrik]* Ut non liceat iudeis christianas habere uxores vel concubinas vel mancipium christianum et de filiis eorum E97
 891 idolatria W411
 892 auctores E97
 893 presente W411
 894 suis E97
 895 pertineat V630; E97
 896 XXX V630
 897 diocesem W411
 898 inponant W411; imponat et ut clerici ab episcopis gravati ad metropolitanos querelas deferant E97
 899 XXXI V630
 900 *Zählung und Rubrik fehlen* E97
 901 XXXII V630
 902 XXI XXI Ut in sanctorum nataliciis ballimathie prohibeantur
 903 religiosorum *korr. aus* religosorum O93; relegiosorum W411
 904 et ut *fehlt* W411
 905 prohibeantur] prohibeantur EXPLICIUNT CAPITULA V1341; EXPLICIUNT CAPITULA Incipiunt canones in eodem concilio constituti E97
 906 I] I cap. E97
 907 heresini W411
 908 et *fehlt* W411
 909 quia *korr. aus* qui V630; qua W411
 910 in W411; a *fehlt* V1341
 911 vel *fehlt* W411
 912 hispaniarum E97
 913 canonicis W411
 914 abundare W411
 915 dumque W411
 916 omnes W411
 917 excessus heresis] excessuresis W411
 918 heresi V630; V1341
 919 foveretur W411
 920 tempore W411
 921 procul *fehlt* W411
 922 esset V630; V1341; E97
 923 at nunc *fehlt* W411
 924 priscorum] prius chorum W411

925 praecipit E97
 926 Permaneat] feri maneat W411; Permaneat *korr. aus* Permeant V1341
 927 pr•soleum W411
 928 canones E97
 929 nicil W411
 930 sancxerunt *korr. aus* sanxerun O93
 931 presumpserint W411
 932 severitatem W411
 933 REFERENTIA W411
 934 FIDES W411
 935 conroborandos W411
 936 omnium W411
 937 consultu E97
 938 piissimi et gloriosissimi *korr. aus* piissimi E97
 939 regis] regis sancta E97
 940 et W411
 941 hispani• E97
 942 et *fehlt* W411
 943 gallitiae *korr. aus* galatiae V630
 944 ut W411
 945 priusquam] prius cum W411
 946 praedicetur populo] populo praedicetur V630; W411; V1341; E97
 947 manifesta *korr. aus* manifestas V630; manifestum W411
 948 est W411
 949 et *fehlt* W411
 950 pr•libandum *korr. aus* pr•liandum W411
 951 tribuet W411
 952 hoc *fehlt* W411
 953 prohibentur W411
 954 grave W411
 955 •cclesiarum E97
 956 maneat W411
 957 necessitate W411
 958 praestare *fehlt* W411
 959 permittuntur *korr. aus* promittuntur V1341
 960 EPISCOPI W411
 961 parrociis W411; parochianis E97
 962 voluerint W411
 963 ut *fehlt* W411
 964 ea *korr. aus* eo V1341
 965 habeant W411
 966 quod W411; E97
 967 quo detrimentum *korr. aus* quodrimentum V630
 968 eidem *korr. aus* idem V1341
 969 enim *fehlt* V630; V1341
 970 statuend• E97
 971 dosensum W411
 972 a *fehlt* W411
 973 herese W411
 974 percipitur W411
 975 canibus W411
 976 terminetur W411
 977 eo W411
 978 fide *fehlt* V630; V1341
 979 coniugali] coniugali lege *korr. aus* coniugali V630
 980 suffratur W411
 981 aliam domum] alia domo V630; V1341; E97
 982 uxore W411
 983 quis E97
 984 elegerint *korr. aus* elegerit V630

985 neglecto ita *korr. aus* neglecto O93; neglecto ita] nec lector V630; V1341; lector W411; neglector E97
 986 ita *fehlt* V630; W411; V1341
 987 infame V630; W411; infamem V1341
 988 *am Rande* vel generare V630; generare *korr. aus* ignorare V1341; generare E97
 989 habuerint *korr. aus* habuerunt V630; habuerunt W411
 990 destringantur V1341
 991 venudentur E97
 992 ipsut W411
 993 autem] autem •cclesi• E97
 994 hoc praecepit sancta synodus, ut, si qui presbyteri vel diaconi] in dei precipiunt sacerdotes ut si qui W411
 995 episcopos W411
 996 cui W411
 997 amen W411
 998 et *fehlt* W411
 999 •cclesi• E97
 XXII Ut religiosorum corpora psallendo tantum deducantur
 XXIII Ut non liceat iudicibus clericos vel servos •cclesi• in suis angariis occupare EXPLICIUNT CAPITULA
 incipiunt canones in eodem concilio constituti E97
 1000 patrocinie W411
 1001 episcopo W411
 1002 ligantur W411
 1003 principibus E97
 1004 reverentia] REVERTENTI a W411
 1005 universa] universa sancta V630; W411; V1341
 1006 quia *korr. aus* qua W411
 1007 domno W411; E97
 1008 concilio W411
 1009 aut W411
 1010 redditos W411; tradito E97
 1011 tributo W411; E97
 1012 allegati E97
 1013 vivent W411
 1014 Decreto *korr. aus* De cetero V630
 1015 ut *fehlt* W411
 1016 herese W411
 1017 episcopus W411
 1018 aliquos W411
 1019 ipsi W411
 1020 consultu E97
 1021 quo E97
 1022 debet W411
 1023 domno W411
 1024 affirmat] adque firmat W411
 1025 quarum W411
 1026 tene W411
 1027 et *fehlt* W411
 1028 iterandas E97
 1029 profitantur W411
 1030 voluntatemte W411
 1031 haberi W411
 1032 nec extra] nextra E97
 1033 intra W411
 1034 voluntate W411
 1035 hispaniarum E97
 1036 *am Rande* vel fedissime V630; fedissime V1341; foedissime E97
 1037 aut W411; ut E97
 1038 a presbyteris *fehlt* E97
 1039 presbyteros W411
 1040 reconciliare W411; conciliari V630; V1341
 1041 Et *fehlt* E97

1042 coercendam W411
1043 execrabile W411
1044 id a *korr. aus* id V1341
1045 a *fehlt* O93; W411
1046 canonum antiquorum] antiquorum canonum E97
1047 quam *korr. aus* quam W411
1048 inpositione W411
1049 contemplatio *korr. aus* contemplatione W411
1050 restituatur W411
1051 Hi *fehlt* V630; W411; Qui V1341; Ii E97
1052 vero qui] qui vero *korr. aus* quia vero V630
1053 qui *fehlt* V1341
1054 ad propria] propria ad E97
1055 priora W411
1056 siveritate W411
1057 damnatur W411
1058 episcopus *korr. aus* episcopos V630
1059 vel E97
1060 tondeat E97
1061 aut in cinere et cilicio habitum mutare faciat *fehlt* W411
1062 poenitentiam ei] ei p•nitentiam E97
1063 aut velata fuerit aut *fehlt* W411
1064 motaverit W411
1065 enim] enim tam E97
1066 cum V630; V1341; quam E97
1067 vel feminis *fehlt* W411
1068 rursus V630; E97
1069 DIUTURNA disciplinatio et licenti• inolita W411
1070 conclericos *korr. aus* coclericos V630; clericos *korr. aus* cumclericos V1341
1071 ut *fehlt* W411
1072 praesumatur] pr•summis et W411
1073 conventus *fehlt* V630; W411; V1341
1074 Conventus noster V630; V1341; E97; SUGGERENTE concilio id gloriosissimus dominus noster W411
1075 hoc *fehlt* W411
1076 Inserendam W411
1077 christianus W411
1078 usu W411
1079 filii qui] qui filii W411
1080 baptismo W411
1081 eis iniungantur] eos opus est agere W411
1082 qua W411
1083 iudaismi E97
1084 riti W411
1085 relegionem W411
1086 QUIS W411
1087 construxerint *korr. aus* construerint O93; construxerant W411
1088 sua paupettate] paupertate sua E97
1089 ditaverint W411
1090 *interlinear* vel preces V630
1091 auctoritate] auctoritate regia W411
1092 confirmari *korr. aus* confirmaris V1341
1093 PONE W411
1094 hispaniam E97
1095 sacrilegium *korr. aus* sacrilegum V630; sacrilegum W411
1096 sacerdos W411
1097 territoriis V1341
1098 sacrilegium *korr. aus* sacrilegum V630; sacrilegum V1341
1099 et *fehlt* V630
1100 exterminare E97
1101 inventa W411

1102 sauo W411
1103 discrimine] discrimine anim• W411
1104 animaadverione W411
1105 exterpere W411
1106 a W411
1107 neglexerunt W411
1108 MULTIS W411
1109 querella W411
1110 sancti concilii] sancto concilio W411
1111 credulitatis W411
1112 est *fehlt* V630
1113 *interlinear* vel tur V630
1114 considentium *korr. aus* consedentium V1341
1115 possint W411; possent V630; V1341; E97
1116 sustinere *fehlt* W411
1117 quasdam W411
1118 hispani• E97
1119 partes W411
1120 interminant W411
1121 fornicationem W411; fornicationis E97
1122 pietatis alieni] nescii pietati W411
1123 numerosos E97
1124 alere E97
1125 pius W411
1126 debeant W411
1127 proli W411
1128 coniugia] coniugia Unde et W411
1129 fetus W411
1130 uxores duxisse] sociari W411
1131 domni W411
1132 occurrendum W411
1133 tantum *fehlt* W411
1134 facinus *korr. aus* facimus O93
1135 perquirant W411
1136 eorundem, in quibus sceleris huius immanitas peragitur] haec W411
1137 dolentium W411
1138 ut *fehlt* W411
1139 eodem W411
1140 querant W411; quaerant V630; V1341; E97
1141 Praecipit *korr. aus* Praecepit O93; PRECEPIT W411; Praecepit V630; V1341; E97
1142 congregare *korr. aus* congregari V1341
1143 iteneris O93
1144 hispani• E97
1145 locum W411
1146 episcopus W411
1147 congregent *korr. aus* congregentur V630
1148 auctores V630; E97
1149 nostri] nostri Recaredi E97
1150 sacerdotalium W411
1151 autumnali] autem natali W411
1152 convenient *korr. aus* conveniunt O93
1153 operationibus *korr. aus* operibus E97
1154 sive *korr. aus* se O93
1155 honorent W411
1156 Sunt V630
1157 prospectatores W411; perspectatores V630; V1341
1158 regis V630; V1341; E97
1159 ammonitionem *korr. aus* admonitionem V630; ammonitionem W411; V1341; E97
1160 auribus *korr. aus* auribus O93; auditibus W411
1161 principibus W411

1162 nequiverint *korr. aus* nequiverunt O93
1163 communione] communione se W411
1164 deliberentur W411
1165 per *fehlt* W411
1166 debeant *korr. aus* debeat O93; debeat V630; W411; V1341
1167 iudicum W411
1168 succedente V1341; E97
1169 tempore] tempore ut W411
1170 ad *fehlt* W411
1171 iam non *korr. aus* iam E97
1172 si in] sive V1341
1173 priore V630
1174 Sic O93
1175 Si quidem] MULTA W411; quidam V630; V1341; E97
1176 omnem auctoritatem] canonum constituta Si
1177 auctoritatem] auctoritatem sic V630; V1341; E97
1178 eius W411
1179 factum est] factum et *korr. aus* factum W411
1180 est *fehlt* W411
1181 taliter *fehlt* W411; taliter] taliter et E97
1182 pr•teritum W411; E97
1183 displicet W411
1184 futuro *korr. aus* futuro W411; futurum E97
1185 ne fiat *fehlt* W411
1186 prohibetur *korr. aus* prohibeatur O93; prohibeatur V630; V1341; E97
1187 Sed] Sed et W411
1188 Quia] MULTORUM QUERELLA an constitutionem exegit Quia W411
1189 sacerdotaliter] sacerdotaliter agere E97
1190 neque W411
1191 exactionesque] exactiones W411; E97
1192 diocesis *korr. aus* dioceses O93; diocesi V630; E97; dioceseis W411
1193 infligunt W411; infligunt, *interlinear a* E97
1194 ideo E97
1195 censemus *fehlt* W411
1196 quo E97
1197 iubent episcopos] iubente episcopo W411
1198 ut alia illis quae] aliaque W411
1199 presbyteri V630; V1341; E97
1200 fatigentur V630; W411; V1341; E97
1201 iudicibus V630; V1341
1202 dei *fehlt* E97
1203 ii E97
1204 Hi vero] bii vero *korr. aus* bii W411
1205 locales V630; W411; E97
1206 diocesiani E97
1207 gravari E97
1208 metropolitanum] metropolitanum episcopum E97
1209 qu• W411
1210 *am Rande* de servis aecclesiae O93
1211 Ecclesiarum] QUONIAM COGNOVIMUS in multis civitatibus •cclesiarum
1212 fatiri W411
1213 dolemus Propter quod *fehlt* W411
1214 domni W411
1215 ausos W411
1216 et E97
1217 servis W411
1218 suprascriptorum] supra scriptorium V630
1219 auctorum W411
1220 voluerint *korr. aus* voluerit V630
1221 efficiatur *korr. aus* effiatur W411

1222 Qui] RELEGIOSORUM OMNIUM corpora Qui W411
 1223 fune W411
 1224 cantare W411
 1225 pecoribus W411
 1226 aut *fehlt* W411
 1227 credere W411
 1228 spe] his per W411
 1229 famulatus *korr. aus* famulatum V630; famulatus E97
 1230 inpenditur *korr. aus* impeditur V630; inpenditur W411
 1231 nostros W411
 1232 cuius W411
 1233 resuscitatum V630; V1341
 1234 ergo E97
 1235 omnes christianos] omnium christianorum W411
 1236 relogiosis W411; Religiosis *korr. aus* Regiosis V1341
 1237 omne W411
 1238 oportet] oportet et W411
 1239 Irreligiosa] EXTERMINANDUM OMNINO EST Inregiosa W411
 1240 est *fehlt* W411
 1241 adtende W411
 1242 salvationibus W411
 1243 invigilant *korr. aus* invigilent V630; invigilent W411
 1244 canticis W411
 1245 mala] si bene W411
 1246 relogiosorum *korr. aus* regiosorum W411
 1247 perstreptentes *fehlt* W411
 1248 enim W411
 1249 ut *fehlt* W411
 1250 hispania V630; E97; ispania W411; V1341
 1251 depelletur W411
 1252 iudicum a *korr. aus* iudicum O93
 1253 concilio sancto] sancto concilio E97
 1254 committitur] committitur EXPLICIUNT CANONES Toletani concilii tercii E97
 1255 EDICTUM *korr. aus* EDITUM V630; EDICTUM] edictum domni Recaredi
 1256 CONFIRMATIONE] confirmationem eiusdem E97
 1257 dominus] domnus noster W411
 1258 Recaredus rex universorum] REX universorum reccaredus V630; V1341
 1259 universis E97
 1260 nostri W411
 1261 potestate W411
 1262 consistentibus E97
 1263 amatores] Amatores nos V630; V1341
 1264 vestri] nos suos W411; nos sui E97
 1265 instraurandae V630; instaurandae] in staturam de W411
 1266 episcopos V630; W411; V1341; E97
 1267 spanie W411
 1268 presentandos W411; praesentare V1341
 1269 culmine W411
 1270 procedentium W411; Procedente V630; V1341; E97
 1271 autem *fehlt* W411
 1272 sibi W411
 1273 conveniunt V630; W411; E97
 1274 correptionem V630; W411; correctionem *korr. aus* correptionem V1341
 1275 maturitatem W411
 1276 intelligentiam W411
 1277 gratuitate *korr. aus* gravitate W411; gravitate *korr. aus* gratuitate V1341
 1278 constant esse *korr. aus* constantes se V630; V1341
 1279 Id W411; hoc V630; V1341; E97
 1280 hominibus *fehlt* W411
 1281 si qua] qu• E97

1282 abto W411
1283 urbe Toletana] urbem toletanam W411
1284 Capitola W411
1285 etenim E97
1286 praesentis W411
1287 clericorum sive quorumcumque omnium] a clericis sive a quibuscumque hominibus E97
1288 corumcumque W411
1289 ecclesiis monasterium *korr. aus* ecclesiis O93
1290 et *fehlt* W411
1291 herese W411
1292 non *fehlt* W411
1293 hii W411; ii E97
1294 fuerunt E97
1295 vel] vel ab V630; V1341; E97
1296 facti *korr. aus* factis V630
1297 •cclesi• E97
1298 a rege] agere V630
1299 pr•sumet V630
1300 inri W411
1301 habeatur E97
1302 ab heresi] habere se W411
1303 heresis V630; V1341
1304 translatis] translatis ut E97
1305 episcopus W411
1306 ut E97
1307 voluerint, continentiam teneant, et quae nubere elegerint, quibus voluerint *korr. aus* voluerint E97
1308 quorum W411
1309 de *fehlt* W411
1310 quod qui] quodque W411
1311 tondantur *korr. aus* tondatur V630; tondant W411; tondeantur E97
1312 ducere de christianis *fehlt* W411
1313 ditaverint W411
1314 cultura V630; W411; V1341; E97
1315 iudicibus exquirenda sit atque exterminanda; quod quae filium suum necaverint, a sacerdotibus vel a iudicibus] iudicibus exquirenda sit atque esterminanda; quod qui filios suum necaverint, a sacerdotibus vel a iudicibus *korr. aus* iudicibus E97
1316 sunt W411
1317 esterminanda E97
1318 qui E97
1319 filium suum] filios suos W411; E97
1320 negaverint W411
1321 a *fehlt* V630; W411
1322 causa *fehlt* W411
1323 parrochiis W411
1324 vel] vel a V630; V1341; E97
1325 aliqua angaria] angaria aliqua V630; V1341; E97
1326 relegiosorum W411
1327 sint *korr. aus* sunt W411
1328 ballimathiae V630; E97; balimatie W411; balimathiae V1341
1329 turpia cantica] turpes cantici W411
1330 prohibendi W411
1331 sint E97
1332 solemnia W411
1333 prestriximus W411
1334 perenni *korr. aus* perenne O93
1335 aurum W411
1336 sanctionem W411
1337 excommunicationis W411
1338 onestiores W411
1339 fuerit V630; V1341

- 1340 meditatem W411
- 1341 facultatem V630; facultatum *korr. aus* facultatem V1341
- 1342 amittant W411
- 1343 profutura W411
- 1344 loci *korr. aus* locis V630; laici W411
- 1345 multa W411
- 1346 exilio W411
- 1347 deputetur] deputetur SUBSCRIPTIO E97
- 1348 definivimus E97
- 1349 iusitani O93; lusitani• W411; lusitan• E97
- 1350 his W411; E97; his *korr. aus* eis V1341
- 1351 urbe Toletana] urbem toletanam W411
- 1352 interfui *korr. aus* inter V1341
- 1353 id est] numero E97
- 1354 id est LXVIII *fehlt* V630; V1341
- 1355 LXVIII] LXVIII suscripserunt W411; LXVIII E97

© 2004-2006 Karl-Georg Schon Dieser Text ist urheberrechtlich geschützt. Er steht unter der GNU Free Documentation License. Demnach dürfen Sie ihn frei weiter verbreiten und bearbeiten, vorausgesetzt Sie nennen den Namen des ursprünglichen Autors und Sie geben auch anderen das Recht den von Ihnen bearbeiteten oder verbreiteten Text unter den gleichen Bedingungen weiter zu verbreiten. Im einzelnen finden Sie Bestimmungen der GNU Free Documentation License unter dem Menüpunkt [Lizenz](#).